

GYAKORLATI PEDAGÓGIA

TANÜGYI FOLYOIRAT
FELELŐS SZERKESZTŐ

VICSAY LAJOS

állami polgári iskolai tanár

TARTALOM

November

Békesség a földön. — A limanovai hősök.
— Tanítások. — Mesedélután. Arató Béla:
Krisztus Jézus született... Vályi Nagy
Géza: Jézus. (Vers). Bartóky József után:
Magyar gyermekek. Petres Kálmán: A ka-
rácsonyfa meséje. (Vers). Bartóky József:
Mennyből az angyal... Nelli néni: Két kis
leány karácsonya. (Vers). — Falusi betle-
hem. — Fejes Sándor: Magyar karácsony
1938-ban. (Karácsonyi színjáték I felvonás-
ban. — Dr. Klenner János: Mit hozzon a
Jézuska? Karácsonyi gyermekjáték 3 kép-
ben.

1938

V. évfolyam.

9. szám.

KIADÓHIVATAL:

Szeged,

Kálvária utca 5.

Szerkesztőség: Madách utca 17.

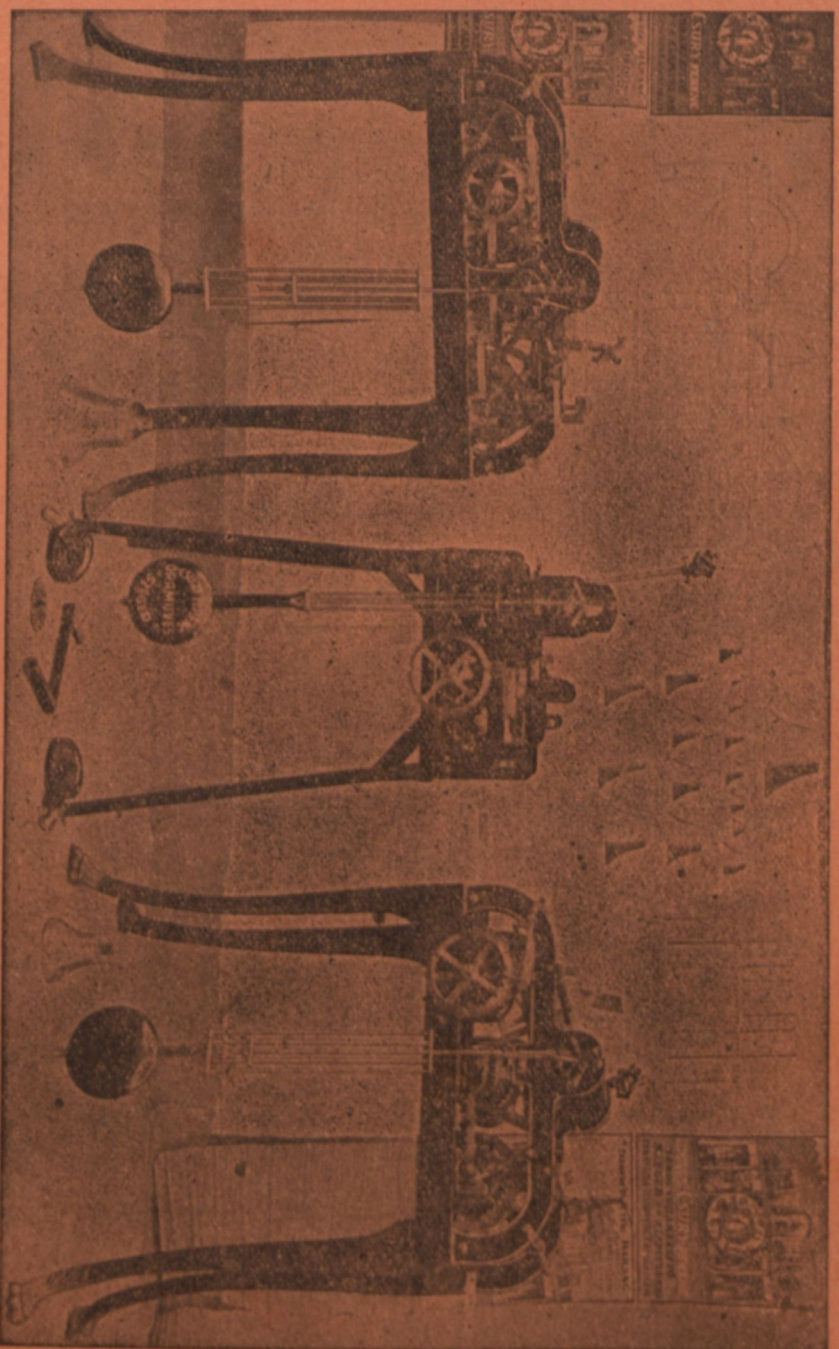
Előfizetési ára egy évre 6 pengő

CSURY FERENC

toronyórák készítő- és javítóműhelye
óra- és ékszerüzlete

SZEGED,

Károlyi-uca 16.
Telefon: 28—69.

A szegedi fogadalmi templom motorikus fel-
tüzésu percekint ki-
váltó toronyórájának
tervező-készítője. Szat-
litolt toronyórákat 35
templom részére. A szegedi harangjátékóra
tervezője és készítője.

★

Toronyórák átvilágít-
ható opálüveg szám-
lappal villamos órák,
ónműködő jelzőórák,
Westminster és egyéb
dallamos ütész asztali,
álló és ingaórák. Ez-
resztő-, kar- és zseb-
órák, arany, ezüst ék-
szerek és ezüst zserek
nagy raklára.

★

Kérem átvilágítást: to-
ronyóráit 3 évi részletfi-
zetésre is szállítunk.

1938 november hó.

GYAKORLATI PEDAGÓGIA

T A N Ü G Y I F O L Y Ó I R A T

Kiadóhivatal: Szeged, Kálvária-u. 5. Szerkesztőség: Madách-u. 17

Békesség a földön ...

Karácsony édes ünnepére készülődik a világ. Arra a szent éjtszakára, amelyen elnémul az egész föld a titokzatos bűvölet tündöklésében. Arra az éjtszakára, amelyen a hóbefulladt falvak fölött, a tengeren hánykódó csatahajók fölött, a rádióállomások gigantikus acéltornyain, amelyek gyermekhangokat és üveghangok lágy nesztét teregetik szét a magasban drótköteleik között az éjtszaka és a lég tengerében, Budapesten, Afrikában, Indiában és Kanadában, az orosz parasztházakban, ahol az ikonok előtt mégis égnek a gyertyák és mécsek, — karácsonyra, amely mint varázslat és kegyelem és mint valami sulyos sóhaj, körüljárja a földgömböt ezen az éjtszakán.

Ki meri állítani, hogy ez a varázslat és kegyelem pusztá érzélgés lenne? Próbáld csak összeállítani a grandiózus fotomontázst, a világról összeállított karácsonyéji híradót, a világvárosok féllánggra eresztett utcafényeit, a gyertyák aranyvörös tüztengerét, az otthonokban a gyermekarcokon feltündöklő mosolyt, a magánosok szemében sulyosan felvillanó könnyeket, a fényt az oltárok körül, az orgonák zugását a kórusokban, az elmélyült vonásokat az édesanyák arcán, az üresen futó vonatokat az éjtszakában, a néma havat az utcákon, — a csöndet és a szeretetet, amely, igen, térdre kényszerítette és leigázta mint valami láthatatlan erő a világot. Most csak erre az éjtszakára, de az egész világot és egyszerre, egyazon pillanatban!

Van-e erő, amelyet még csak össze is lehetne hasonlítani ezzel az erővel!

Az ókori egész Földközi-tenger kulturvilága elvénhedt már és szerkezetének belső katasztrófája közeledett, mint valami induló földrengés moraja a mélyben és nyugtalanító vörössége a levegőben. A történelmi tények és összefüggések közé állítva a Gyermek jöttét: kinek volna bátorsága eltagadni benne a világtörténelemnek azt az egészen egyedülálló rendkívüliségét, hogy vele a transcendens világ nyult bele a földi történesek időbeli és térbeli hálózatába.

„Örüljetek testvérek, mert Megváltótok megszületett!” —

tündöklő gregoriánja úgy gyullad ki ezen az éjszakán az oltárok előtt, mint valami égő sikoltás és mint a gyertyák libegő forró lángsora, az Egyház felemeli a gyolcs havától s miseruhái sulyos aranyától ragyogó karjait és elmondja ugyanazt, amit Nagy Szent Leó pápa a birodalom összetörésének és a barbár népek legvadabb viharának napjaiban predikált egy karácsonyi éjszakán a rómaiaknak és aminek egy részlete bekerült a breviariumba is: örüljetez testvérek, mert Megváltótok megszületett!

Valóban, örvendetes ez számunkra! Mert még elképzelni is irtózatos, mi történt volna, ha a békesség, szeretet és igazság principiumai nem kerültek bele a világtörténelembe — ezen az éjszakán. Béke, szeretet és igazság, nem mint kényszerek, nem mint vashól való parancsolatok, hanem mint program, mint minden korokon át tovább ható elvek, amelyek körül az emberiség küzd és viaskodik, — ez az örvendetes hirdetés nem nyálkás pacifizmust hirdet, hanem felsőbbrendű küzdelmet és felsőbbrendű békét: harcot az egyensúlyért. Ezt a békét, ezt a minden harc fölött győzelmesen lebegő békét kívánta az ének „... földön az embernek!” Nem a gyöngeség békéjét, a tehetetlenség békéjét, hanem az erő és akarat békéjét, az örök emberi értékek békéjét. És ez a béke: minden ellenkező látszat ellenére is és minden hatalmi szerkezet híján is, grandiózus pillanatokkal és hatásokkal mutatkozik meg a földgömbön.

Mint a harmat, úgy kellett, hogy jöjjön a magasból — írta Sonnenschein — úgy jött le közénk ez a béke. Mert nem jöhetett máshonnan. Nem jöhetett a Földközi-tenger proletár nagyvárosainak tarka és kavargó néphordalékából, a szennyes és forró Szíriából, az elaszott és kiégett Egyiptomból, a római légiók és kohorszok táborából, sem a bectelen és elernyedő görög városokból. Csak a magasból...

A béke üzenetére, amely elválaszthatatlanul egy az isteni Megváltó születésének emlékével, még soha sem volt olyan nagy szükség, mint a jelen pillanatban, soha nem vágyakoztak olyan nagyon utána, mint ma, amikor az emberiséget annyi baj sújtja, annyi fájdalom aggasztja és annyi fenyegetés gyötri.

Mindig újra meg újra vissza kell térni a betlehemi angyali üdvözlételnek, hogy hirdesse az ünnepet és reménységet, — énekelvén az Isten dicsőségét az égben s a békességet a földön a jóakaratu embereknek.

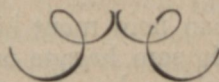
Térdeljünk oda mi is, felnőttek, a gyermekek mellé a ragyogó karácsonyfa alá s mondjuk velük:

Szeretet ünnepe,
Ragyogó karácsony,
Nincs nálad áldottabb
Ünnep a világon!
Mig örömláng gyul ki
Zöld fenyői árnyán:
Ringatózik lelkünk
Boldog béke szárnyán.

Ma minden kicsi ház,
A Jézuska háza —
Szíve örömének
Tündöklő tanyája;
Sehol szomorúság
Ránkhulló árnyéka,
Itt is, ott is csak fény:
Angyalok játéka.

Mintha a sok fenyő
Egyetlen fa volna,
S az egész világot
Betakarná lombja.
S mintha az a sok szív
Mind egy nagy szív volna,
Egymásra hajolva
Mind együtt dobogna!

A limanovai hősök

Nézzetek szegény hazánk térképére! Láthatjátok, mekkora most a mi hazánk! Bizony ilyen kicsi talán még sohasem volt! Nem is olyan régen, mielőtt ti születtetek, ott volt még édes hazánk határa, ahol legmagasabbak a Kárpátok büszke gerincei, ahol legközelebb vannak a jó Istenhez, aki ezt a földet ezer esztendővel ezelőtt nekünk adta. Ezeket a határokat is a jó Isten teremtette köréje, s most gyarló emberek ráemelték kezüket és szétszabdalták hazánkat s csak a csonka testet hagyták meg számunkra. De vajjon kinek a hatalma nagyobb, az embereké vagy az Istené? Azt hiszem, erre nem nehéz választ adni. A Kárpátokat az Isten teremtette határainkúl s nincs az az emberi kéz, amely ezt megváltoztatni tudná!

Szentek ezek a határok, mert ezer év alatt tengernyi könnyel, vérrel szenteltük őket magyarrá. Éppen ma van évfordulója e határok hősi védelmezésének, amit limanovai csata néven ismer a történelem. A limanovai csata is egyik láncszeme annak a végeláthatatlan hősies ellenállásnak, amellyel határainkat minden ellenséggel szemben védelmeztük.

Huszonnégy esztendeje annak, hogy lángba borult a világ körülöttünk. Régen izzott már hamu alatt a gyűlölet parazsa, hogy azután egyetlen lövés lángba lobbantsa a világot. Ellen-ségeink csak erre vártak. s egyszerre rohanták meg édes hazánkat minden oldalról! Bizonyosan úgy gondolták, így hama-

rabb elbánhatnak velünk, hogy azután szétdarabolhassák ezeréves országunkat.

Ember tervez, Isten végez! Itt is így történt. Bár mindent előre elterveztek ellenségeink, arra nem számítottak azonban, — a magyarnak is van annyi ereje, hogy megvédelmezze még a sokszoros tulerővel szemben is szentelt határait. Amint elhangzott a riadó, zászló alá vonult minden fegyverforgató magyar s megindult a határra, hogy azt, ha kell, élte árán is megvédelmezze.

Egy részük itt védelmezte a határt a Keleti-Kárpátokban, ahol ezer évvel ezelőtt Árpád apánk jött be honfoglaló őseinkkel. Itt dult a legelkeseredettebb küzdelem. Ellenségünk e részen a hatalmas orosz hadsereg volt, amely csaknem tizszer annyi emberből állott, mint a magyar. Gondoljátok csak el, minden magyarra tiz ellenség! Bizony, Isten csodája volt, hogy mégis meg tudta állni helyét e sokszoros tulerővel szemben is, s a magyar határok továbbra is sértetlenül megmaradtak magyarnak!

Ez a védelem azonban nem ment könnyen, amint gondolható is. Hiszen az ellenség sem hagyta ám magát. Annyi ágyuja volt, mint magyar puska, s ha el is vették jórészt vitéz honvédeink, még mindig maradt annyi, amennyivel irtózatossá pusztítást vihettek véghez soraink között. Azonban hiábavaló volt minden: a magyar katona nem más országot akart meghódítani, hanem a saját hazájának határait védte. Jól tudta minden honvéd, ha ezt a határt feladják, az ellenség előzőli az Alföldet, Dunántúlt s feldul mindent, legyilkol, rabságba hajt mindenkit, így övéit is. Ez a tudat adott tántoríthatatlan erőt a magyar vitézekbe. Egyik véres rohamot a másik után verték vissza. Volt olyan éjtszaka, hogy egymásután huszonnyolc orosz rohamot kellett visszaverniök katonáinknak. De megtették ezt is, magyarosan! Elfogyott a puskagolyójuk? megfordították a puskát s annak „boldogabb” végével verték vissza a rájuk zuduló ellenséget. Soha ilyen csodát, katonacsodát nem látott még a világ! Hire is ment akkor újra a magyar katona hősiességének, s mindenki tudta, hogy a magyar ezeréves határokat, nem emberek, hanem magyar honvédek védelmezik, akik a világ legelső katonái!

Pedig a Kárpátokban, ilyen decemberi időben már szinte megjárhatatlan magasságu hó, s kibírhatatlan hideg idő volt. S amit szinte el sem hinnétek, az alföldi magyar baka úgy járta a magas hóval takart magas hegyeket, mintha egész életében hegyet mászott volna! Pedig hol volt akkor meleg szoba, ahol felmelengethették volna meggémberedett tagjaikat. Bizony, a fagy is ellensége lett a hazáját védelmező hős magyar katonának. Ahol álltak, a lövészárkokban embermagasságu volt a hó. A kegyetlen hideg, meg az ellenséges tulerő

megtizedelte a magyar hősök sorait is. Ott temették el őket a Kárpátok oldalában... Dunántuli, alföldi magyarok a Kárpátok oldalában! Ez is mutatja, hogy mennyire egy volt, s egynek kell lennie ennek a hazának!

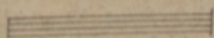
Elszorul szívünk, ha a Kárpátok felé nézünk... Hány derék magyar harcos adta életét, hány derék magyar családapa esett el hősi védelmezésében, s mi lett a jutalom ezért a világot bámulatba ejtő hősiességért? Szétdarabolták az ezeréves határokat, édes hazánk testét, hogy még sirjukhoz se mehesünk el azoknak, akik a legdrágább kincsüket, életüket áldozták fel értünk.

És ha a kárpáti harc vonalon folyó szörnyű harc, amelynek minden eseményére szorongó aggodalommal figyelt egész Magyarország, a hosszú tél folyamán elképzelhetetlen nehézségek és áldozatok árán váltakozó szerencsével folyt is, annyi bizonyos, hogy ragyogó eredmény volt: az orosz tulerő feltartóztatása a határszálen. S amilyen fájdalmas volt a határszáeli magyar községek pusztulása, sok-sok magyar érték tönkrejutása, éppen olyan örömdetes eredménye lett ezen harcoknak a következő év májusában, amikor az egész ellenséges hadsereg, fejvesztetten menekült vissza hazája határai közé.

Legendát mondhatnánk minden egyes magyar csapatról és annak minden katonájáról. Nem volt különbség közöttük sem bátorságban, sem önfeláldozásban, sem köteleességteljesítésben! Valamennyien megérdemlik a hálás utódok emlékeztetését. Nagy hadvezérek kis emberáldozattal is tudtak „nagy” csatákat nyerni. A mi harcunkban nem lángeszű hadvezér kellett elsősorban, hanem igazi magyar katona, a köteleességteljesítésnek halálíg való rendíthetetlen teljesítője, a hazaszeretethez olyan lelkesedése, amely kitartásra tudta serkenteni őket akkor is, amikor sokszoros tulerővel szemben s a természet minden kegyetlenségével harcolva is meg tudta állni a helyét!

A limanovai harc vitézei csak egyik dicsőöség fegyvertényét vitték véghez 1914 december 11-én, amikor feltartóztatták az orosz „gőzhenger” számtalan rohamát. De ugyanilyen emléknapot tarthatnánk minden magyar csapattest hősi bravurja emlékeztető idézésére is. Egyenlők voltak ők a hősi küzdelemben, egyek lettek a halálban is...

Legyenek egyek a róluk való kegyeletes megemlékezésben is!

TANÍTÁSOK

Beszéd- és értelemgyakorlat

I. OSZTÁLY.

Jön a Jezuska!

I. ELŐKÉSZÍTÉS. a) Érdeklődés keltés.

Milyen hónapban vagyunk, gyermekek? Ki tudja, milyen ünnepek vannak ebben a szép hónapban? Mindjárt az elején is van egy ünnep? (A Mikulás). Miért várjátok annyira a Mikulást? Mit szokott hozni a jó Mikulás-apó? Mit kaptatok tőle tavaly? Az idén is várjátok? De másért is ünnep nekünk most Miklós napja? Ki tudja? Kinek a névünnepe van e napon? Hogy hívják a mi kormányzó urunkat? (Nagybányai vitéz Horthy Miklós). Mi a keresztnéve? (Miklós). Ezért e napon jó kormányzó urunkért is mondjunk fohászt a jó Istenhez! Ő most a mi hazánk szerető édesapja, illik, hogy megemlékezzünk róla Miklós napján. — Milyen ünnep van még decemberben? (Mária szeplőtelen fogantatása és Karácsony). Miért várjátok annyira a karácsonyt? Kinek az ünnepe az? Miért ünnepeljük akkor a kis Jézust? (Születésnapja).

b) Ráhangelés.

Milyen évszakban van karácsony? Milyen szokott lenni akkor már a vidék? (Havas). Milyen szép a fehér táj. Milyenek a házak? (Mintha fehér sapka volna mindegyiken). És a fák? (Mintha fehér bunda volna sovány ágaikon). Minden fa lehullatja leveleit télen? Milyen fa az, amely télen is megtartja lombját? (Fenyőfa). Mi jut eszetekbe a fenyőfáról? Hol látjuk a feldíszített fenyőfát? (Otthon, a templomokban). És milyen öröm van karácsonykor minden házban... de talán sehol sincs akkora, mint ott, ahol gyermekek vannak... Milyen nagy az izgalom már napokkal előbb! Mert a kicsi Jézuskától mit vár minden gyermek? (Ajándékot). Aztán mindig elhozza azt, amit vártok? Bizony, gyermekek, ma nagyon-nagyon sok szegény, nyomorgó kisgyermek van a világon. Szegény kis angyalkák alig győzik díszíteni a sok-sok karácsonyfát és édességet... De sok gyermeknek, különösen a magyar gyermekeknek most nem annyira édesség, hanem kenyér, meg cipő, meg ruha, meleg alsóruha szükséges. Ezek bizony nem édességet kérnek a Jézuskától, hanem egészséget jó szüleiknek, munkát szorgalmas édesapjuknak s a mindennapi kenyeret... Mert bizony ma ez is hiányzik ám sok magyar család asztaláról... Ezért nem olyan gazdag ma a magyar karácsony... Ne elégedetkedjünk hát, ha a kis Jézus nem tudja elküldeni mindazt, amit kértünk Tőle, gondoljunk arra, hogy a mi elmaradt részünket

bizonyosan nálunk sokkal szegényebb kis magyar testvéreinknek adta, hogy ők is örvendezzenek születése napján. De hiszen nem is az ajándék a fontos, nem az a fő, hogy kinek mennyi s milyen drága ajándékot hozott a Jézuska, hanem az, hogy akármilyen kicsi dologgal is, megemlékezett rólunk! Ha egészséget adott a jó Isten drága szüleinknek, nekünk, akkor megvan a legnagyobb kincsünk, ami embernek csak lehet.

c) Célkitűzés.

Beszéljünk ma arról, miért örüljünk a kis Jézus ajándékának.

II. TÁRGYALÁS. a) Palkó karácsonya.

Elmondok most nektek egy kis történetet.

Volt egyszer egy nagyváros, abban élt egy nagyon gazdag, meg egy nagyon szegény kis gyermek. Egy nagy házban laktak mind a ketten. A nagy ház nem olyan volt, mint itt, falun, hanem emeletes, amelyet ezen a képen láthattok. (Szemléltetés). A gazdag gyermek szülei itt laktak a nagy ház első emeletén, a legjobb helyen s nagyon-nagy lakásuk volt, tele szebbnél-szebb butorral, képekkel, szőnyegekkel, mindenféle drágasággal. A szegény fiu szülei pedig lent laktak az egészségtelen pincében, pincelakásban, mert nem jutott többre az édesapjának. Mind a ketten egy osztályba jártak az iskolában és már jó előre várták, kinek mit hoz a Jézuska? — Nekem bizonyosan sok minden drágaságot fog hozni, — szolt a gazdag fiu —, mert mi nagyon gazdagok vagyunk ám! — A szegény kisfiu pedig csak hallgatott nagy leesett fejjel, szomoruan. Neki még sohasem hozott a Jézuska semmit sem karácsonykor. Végre elérkezett a szent este. Palkó, a gazdag gyermek annyi játékot, annyi édességet kapott, hogy majdnem megtöltötte az egyik szobájukat. De különösen tetszett neki az a rengeteg ólomkatona, meg ágyus tüzér, amit játékaik között talált. De volt ott ezenkívül gyönyörű puská is, kard is, labda, mackó, több meséskönyv, kis vasut, táncos bohóc s ki tudná mind felsorolni, mi minden! A hatalmas karácsonyfa meg csak úgy roskadozott a rengeteg disztől, cifraságtól, édességtől. — Lent, a pincelakásban azonban most is hiába várt a kis Pista, a szegény fiu a Jézuskát. A nagy várakozásban azután szépen elaludt, s végigdült a szalmán, amit ágynak vettek számára. — Palkó azonban nem érdemelte ám meg a gazdag ajándékokat! Az édességektől már háromszor rontotta el a gyomrát, játékaiba lassan mindegyikbe beleunt, majd rontani, pusztítani kezdte őket. Néhány nap múlva talán valamennyi ott volt már a szeméten: az ólomkatónák fej nélkül. a mackó feltépett hassal, a kis vasut kerekek nélkül, az énekes bohóc kezek és láb nélkül, a feje meg ki volt csavarva, úgy, hogy hátrafelé nézett mindig nagy szomoruan. Ott talált rá-

juk a pincelakás szegény Pistája. Gondolhatjátok nagy csodálkozását, amikor mindezt meglátta, hiszen ő eddig csak a nagy üzletek kirakataiban látott ilyet, de még ott sem! Mikor aztán felocsudott a nagy csodálkozásból, szépen felszedte őket s bevitte magával a szegényes pinceszobába. Neki kincsek voltak ezek a játékok hibásan is, kifordított nyakkal is, soha nem látott drágaságok! Az ünnepek után néhány nap mulva találkozott a két fiu az iskolában. — Na, mit hozott neked a Jézuska? — kérdezte Pistát a gazdag Palkó. — Nekem annyi mindent, hogy beleuntam már a nézésébe is. — Pista pedig lehajtott fejjel mondta: semmit. — Bizonyosan rossz voltál! — szólt rá Pali a szegény fiura. Mert ha jó lettél volna, neked is éppenannyit hozott volna, mint nekem. De én már új játékokat kérek apámtól. — Pista most felnézett a gazdag fiura s csendesen így szólt: — De azért engem is megajándékozott a Jézuska. Nekem adta azokat a játékokat, amiket te elrontottál s a szemétre vetettetek. Palkó nagyot nézett a szegény Pistára, aztán elszégyelte magát, sietve tovább ment társai közé. Ahogy hazaért, nemsokára egy törött puskával ment le Pistáék pincelakásába. — Nesze, — nyújtotta át Pistának utolsó törött játékát —, ha úgy szereted, ezt is neked adom, véletlenül hozzám hozta a te játékod is a kis Jézus...

Miről szólt ez a történet? Mit kapott Palkó a Jézuskától? Megérdemelte a sok ajándékot? Miért nem? (Hálátlan volt, megunta s elrontotta a játékokat). Ki volt a szegény fiu? Az is kapott a Jézuskától ajándékot? Mégis, hogy szerzett örömet neki a kis Jézus? Mit talált az ünnepek után néhány napra a szeméten? Örült-e a játékoknak? Jók voltak a játékok? Mit csinált velük Pista? Mit mondott, amikor találkoztak, Palkó Pistának? Miért szégyelte meg magát Palkó? Ezért mit csinált, amikor hazament az iskolából? Miért adta Pistának a törött puskát? Mit mondott neki, amikor lement s átadta a puskát? ...véletlenül hozzám hozta a te játékod is a kis Jézus...

Látjátok, gyerekek, mekkora örömet szerzett a sok rossz játék a szegény Pistának! Jobban örült neki, mint a gazdag Palkó a jónak! Kettőjük közül kinek volt nagyobb, szebb öröme? Ki érdemelte meg jobban az ajándékot? De azért Palkó is megbánta tettét, ezért rá sem haragszunk, ugy-e?

b) Az eldobott szív.

Élt egyszer egy szép kislány, aki szépsége mellett engedelmes, szófogadó is volt. Nagyvásárra készülődtek a faluban s a leányt is elvitte édesanyja a vásárba, hogy vásárfiát vegyen neki. Mivel édesanyja is nagyon szerette, több vásárfiát kapott. Bársonyruhát, szép pántlikát a hajába, piros papucsot lábára, fehérgyapjas kis báránycsokát, meg édességet. Utoljára, mert ezt is nagyon megkívánta, egy mézeskalács-szívet is vett neki az édesanyja. Alig birta hazavinni a rengeteg vásárfiát,

hol ez, hol az esett ki kezéből. Minduntalan le-lekellett hajolnia értük s egyszer, mikor már vagy tizedszer is leesett valami, már le sem hajolt érte, hanem ott hagyta a porban, ahol eltaposhatták. Ez a valami pedig éppen a mézeskalács-szív volt. Mikor lenézett rá, azt gondolta, ugysem sokat ér. Amint aztán hazaértek, elővette a sok szép ajándékot s gyönyörködött bennük késő estig. Telt, mult az idő, elkopott bizony egyszer a szép bársonyruha is, elszakadt a pántlika, lyukas lett a piros kis papucs is, bizony, nem maradt semmije sem lassanként a gazdag vásárfiaból. De jó is lett volna most már akármilyen kis játék is, mert bizony nagyon messze volt még a másik vásár! Egyszer, amint édesanyja valamiért a boltba küldte, ott ment át éppen a vásártéren. Az egyik bokor alján azonban észrevett valamit! Megállt, lehajolt, megnézte, ugyan mi lehet az? Hát nagyot dobbant a szíve! A bokor alján ott hevert piszkosan, sárosan az a mézeskalács-szív, amelyet ő ejtett le, s amelyért lusta volt akkor lehajolni. Az volt, bizonyosan, megismerte a közepén levő szép kis tükröről! Felvette és gyengéden letisztogatta, simogatta, majd szívéhez szorította. Egyszeribe olyan boldognak érezte magát, hogy kibuggyantak csillogó könnyei s tisztára mosták azt az elhagyott, szegény mézeskalács szívet... — Bocsáss meg nekem, te szegény, itthagytott szívet! — szólott a kisleány. — Most látom csak, vétettem elled. Te maradtál meg legtovább, pedig téged néztelek le legjobban.

Miről szólt mesénk? Miért kapott annyi sok vásárfiát a kisleány? Örült-e a sok ajándéknak? Mit csinált velük, mikor hazafelé mentek? Mi történt a kis mézeskalács-szívvvel utközben? Miért hagyta a földön a leány? (Lenézte, mert bizonyosan a legolcsóbb vásárfia volt). Örült-e, amikor rátalált újra? Látjátok, még a sok drága ajándék között is ez az egyszerű és olcsó, lenézett mézeskalács-szív szerzett legnagyobb örömet a kisleánynak.

c) Marci meg a drótostót.

Élt egyszer egy király, aki bizony sokszor megtette azt, hogy levette fejéről gyémántos koronáját, vállairól az aranyos palástot s szegény vándorlólegénynek öltözve járta be széles országát, hogy lássa, mi panasza van népének. Egyszer éppen drótostótnak öltözve ment, mikor azt hallotta, hogy a bíró, Varga András uram, Budára akarja vinni fiát, a király iskolájába. Ellátogatott hát hozzájuk s bekiáltott az ablakon: — Hej, hó! Van-e drótozni való? — Van hát! hiszen mindennap eltör egy-két bögrét a vásott Pista gyerek, amikor összevesz Marcival! — Hm, hm! — mondotta a fogai között a drótostót, s azután hozzákezdett a munkához. Mialatt dolgozott, kérdezősködni kezdett. — Hát aztán ki az a Pista, meg ki az a Marci? — A Pista — mondta a bíró, — a seját fiam. Igen vásott kö-

lyők, alig várjuk, hogy felvigyék a király udvarába s megsabaduljunk tőle. Veszködjenek vele tovább ott! A Marci pedig szegény hugom árvája, aki nyügnék szakadt nyakunkba. — A drótostót dolgozott tovább, majd ismét megszólalt: Hát aztán, ki most a király? — Ejnye! tán Muszkaországból jött kigyelmed, hogy azt sem tudja? A legnagyobb, legigazságosabb király a világon! Szereti a szegényt, szereti a jót és bünteti a gonoszt. Áldott jó ember. — Mosolygott erre a drótostót. Mikor aztán elkészült a munkával, őt is meghívták az asztalhoz. Ebédhez kezdtek s elébe tették a tálat. Amint kezébe veszi a kanalat, felkel az asztaltól a Pista gyerek. — Nem eszem! — mondta dühösen a fiú. — Miért nem? — kérdezte meglepetten az apja. — Mert én bizony nem ülök az asztalhoz egy közönséges drótostóttal! Marci az asztalnál maradt s szeliden megszólalt ő is: — Ne tessék haragudni, de én sem eszem. — Talán bizony te is lenézed az egyszerű, derék drótostót? — Nem én, de attól félek, hogy nem jut elég a vendégnek. — Erre fölkelt helyéről a drótostót, ledobta szegényes ruháját s ott állott fényes királyi ruhában a meglepett család előtt s így szólt: — Én vagyok a király! A jószívű Marcit felviszem magammal királyi iskolámba s derék embert neveltetek belőle! Urrá, királyi apródommá teszem, ha iparkodik, s ott is szorgalmas tanuló lesz. A gőgöslelkű Pista pedig csak maradjon itthon s tanuljon emberséget!

Miről szólt ez a történet? Miért járta álruhában országát a király? Ha felismerték volna, meglátta volna az igazságot? Nem mondtam a nevét, de ti bizonyosan ráismertek, ki volt ez a derék király? Igen, a mi Mátyás királyunk! Róla mondja a magyar nép: Meghalt Mátyás király, oda az igazság! — De nemcsak igazságos volt, szerette a szegényeket, elhagyottakat is úgy, mint azóta sem szerette király alattvalóit. Látjátok, a nagy király nem az ajándék nagyságát nézte, hanem a jóságot, szerénységet, s ezért segítette meg a szegény fiút. Bizony, nem az ajándék a fontos, hanem az, hogyan adjuk.

d) Bodri kapzsisága.

Van azonban olyan ember is, aki nemcsak hogy másnak nem ad, ha mégannyija volna is, de a másét is kívánja. Egy történetet mondok most nektek, s bár nem emberekről, hanem állatokról lesz benne szó, bizony, emberekkel is sokszor megtörténik.

Bodri egyszer nagy darab csontot kapott egy mészáros-tól. Nagy örömmel vitte hazafelé s már előre csorgott a nyála, milyen jóízűt falatozik belőle s milyen lakomát csap! Amint hazafelé sietett, egy patakhöz ért. A patakon hid helyett csak egy keskeny deszka volt s amint Bodri rálépett a deszkára, meglátta árnyékát a vízben! Azt gondolta, egy másik kutyával találkozott, amely szintén csontot visz a szájá-

ban! Nosza! több sem kellett a mi Bodrinknak! Hogyne! Másnak is legyen?! Azt már nem! Elveszi tőle, ha addig él is! Ugy is tett. Kitátotta száját s a — másik kutya csontja után kapott! De — ahogy a magáét kiejtette a szájából, látja ám, hogy a másiknak is kiesett szájából a csont! Bezzeg megjárta most! Kapzsi volt, nem elégedett meg a magáéval, másét is akarta: — pórul járt! Bizony azt is elvesztette, amiye volt. S a mi Bodrink szégyenszemre csont nélkül ballagott haza azon este.

Mi történt a kapzsi Bodri kutyával? Mit kapott a mészáros-tól? Min kellett utközből átmennie? Mi vezetett át a patakon? Mit látott a patakban? Miért akarta elvenni a másik kutya csontját? Mi történt aztán a csonttal? Csakugyan másik kutya volt ott, a vízben? Mit látott tehát? (A saját árnyékát). De mivel kapzsi volt, a magáét is elvesztette!

e) A szegény asszony könyve.

Élt egyszer egy szegény asszony, egyedül, egymagában kis házikójában. Férje már régen meghalt, gyermekei is szétesedtek, ki napkeletnek, ki napnyugatnak, így hát nem sok dolga volt a ház körül. Azért mégsem unta magát. Visszagondolt a régi jó időkre, amikor bizony még minden másként volt! Hangos volt a ház a gyermekek vidám kacagásától, a vendégek mulatozásától. De a szegényeknek is jutott mindig elég, egy sem ment el hálás szó nélkül. Azóta, hogy jó férje meghalt s gyermekei kirepültek a fészekből, mindegyik a maga családjába, bizony úgy maradt, mint a megszedett fa: egyedül. Egyszer, amint éppen imádkozgatott, kopogtattak ajtaján. Az öreg szomszédasszony, a szegény Sára néni lépett a szobába. — Isten áldja meg jó nagyasszony — szólt a szomszéd, — egy nagy kéréssel jöttem. ha meg nem szólna érte. Imádságos könyvet kérnék, olyan jól esne most imádkozni belőle, de nekem nincs, s gondolom, hogy ahol annyi gyermek volt, akad fölösleg is. — Jó asszony — felelt a nagyasszony, — könyvem nekem is csak ez az egy van, de ha már úgy megkívánta és ettől függ a boldogsága, hát megosztom szívesen. Itt az egyik fele, legyen a magáé, a másikkal pedig én imádkozom ezentul. Ugy is tett s azóta a két jóasszony, bár fél imádságos könyvből, de nem féllélekkel imádkozik a jó Istenhez, aki bizonyosan meghallgatja őket s megkapják méltó jutalmukat mindketten.

Kiről szólt ez a történet? Mit csinált a szegény asszony? Hogyan élt? Hová lettek férje, s gyermekei? Miért mentek szét gyermekei? Mire gondolt egész nap? Ki látogatta meg egyszer? Mit kért tőle Sára néni? Miért kért imádságos könyvet? Volt-e a nagyasszonynak? Mit tett tehát?

Ennek a szegény asszonynak csak egyetlen egy imádságos könyve volt, azt is megosztotta a nála szegényebbel. Mit gondoltok, haragudott érte a jó Isten, hogy mindketten csak

fél imádságos könyvből fohászkodtak Hozzá? (Nem bizony, mert ha félkönyvből imádkoztak is, de tele szívvel-lélekkel és ez a fontos a jó Istennek).

III. ÖSSZEFOGLALÁS.

Elmélyítés. Vonatkoztatás a gyermekekre.

Nézzetek csak magatokba, gyermekeim. Voltatok-e már ti is elégedetlenek, hálátlanok a kapott ajándékért, mint a rossz Palkó, aki nem elégedett meg Jézuska gazdag ajándékával sem? Hasonlítotok-e arra a kislányra, aki otthagya a porban az egyszerű mézeskalács-szívet, mert drágább, szebb vásárfiúja is volt? Cselekedtetek-e már ti is úgy, mint Marci, hogy odaadtátok a nálatok rászorultabbnak azt, ami nektek is jó lett volna? Hallottátok Bodri esetét. Gondoljatok erre a kis történetre, ha elégedetlenek vagytok a magatokéval s a másokéra vágyakoztok. És gondoljatok arra, meg tudnátok-e tenni azt, amit utolsó történetünkben az a szegény asszony tett, hogy a meglévő kis dolgokat is megosszátok mással, hogy annak is legyen — és beérnétek a kicsivel, a féllal is? Így tegyetek ti is gyermekek, aki így cselekszik, azt tisztelik az emberek, szereti a jó Isten is.

Beszéd- és értelemgyakorlat

II. OSZTÁLY.

Mit beszélnek a karácsonyfák?

I. ELŐKÉSZÍTÉS. a) Érdeklődés keltés.

Milyen ünnepet várunk, gyermekek? Mit ünnepelünk karácsonykor? (A kis Jézus születését.) Nagyon várjátok már ezt az ünnepet? Miért várjátok annyira? A kis Jézus születésnapját megünneplik az egész világon. Milyen gyönyörű is ez az éjszaka! A fehér tájat millió csillag ragyogja be s úgy tetszik, mintha gyémántporral hintették volna be a világot az angyalok. Fent az égben angyali ének hallatszik s szent áhitat ömlik el a vidéken, emberek millióinak lelkén. Bizony, várja ezt a szép ünnepet a felnőtt is, nemcsak ti, gyermekek! Milyen édes érzés is az, amikor szent estén felgyullad a karácsonyfa sok-sok gyertyája s beragyogja a szobát valami földöntúli fénnel. Ott érzik a gyertyák illatával elvegyülve a fenyőfa édes illata is. Karácsonyfa... Honnan is kerülnek hozzánk ezek a fák? Nálunk nem nő fenyőfa? Bizony, messze vidékről, a most elszakított hegyesvidékről kerül hozzánk, hogy teljessé tegye örömünket, karácsonyunkat.

b) Ráhangolás.

Gyermekek, tudjátok-e, hogy a karácsonyfák beszélni is tudnak! Persze nem olyan szavakkal, mint mi, emberek,

de nekik is megvan ám a nyelvük. Ők is beszélnek nemcsak egymással, hanem velünk, emberekkel is. Én is hallottam már a karácsonyfák beszédét. Nagyon érdekes, szomorú dolgot mondtak el nekem... Szeretnétek tudni, mit? Elmondom nektek.

II. TÁRGYALÁS. a) Mit beszélnek a karácsonyfák?

Azt beszélik a nagyon öreg emberek, hogy egyszer egy nagyon hűs fenyőerdőben álomra hajtotta fejét földönjártában az Ur Jézus. Egy fenyőfácska gyengéden betakargatta s ágaival óvta, védte szélről, napsugártól, csendesen ringó gallyaival elhessegette róla a szunyogokat, zümmögő méhecskéket, tarka pillangókat. Mikor az Ur Jézus felébredt álmából, észrevette a kis fenyő figyelmeségét, jóságát, így szólt hozzá: — Megáldalak jóságodért kis fenyőfa. Ha jószívű és egymást szerető emberek közé kerülsz, gyulladjon ki homlokodon a szeretet fénye, televarázsolom ágaidat minden széppel és jóval, ami szemnek, szájnak kedves. Örömet, szeretetet vigyél magaddal mindenhová — azzal eltávozott. Történt egyszer, hogy angyalkák szálltak a földre fenyőfácskákért. Már éppen a kis fenyőfácskához értek, mikor ez megszólalt: — Reám ne tegyetek semmit, angyalkák, mert az Ur Jézus áldása van rajtam. Ahol kigyullad homlokomon a szeretet fénye, ott hagyjatok engem, mert ott jó emberek és egymást szerető lelkek vannak s ott megtelnek az én ágacskaim az Ur parancsára mindennel, ami szemnek s szájnak kedves. — Mivel karácsony estéje volt éppen, az angyalkák felvették a kis fenyőcskét s szálltak, szálltak vele a földre. Megálltak vele paloták, kis házak, szalmafedőles kunyhóknál, de a kis fácska homlokán csak nem gyulladt ki a szeretet fénye. Csüggedten szálltak vele az angyalok tovább-tovább. Egyszer csak mécsvilágot láttak pislogni valami kis házikó ablakán. Oda is bekandikáltak. A szegényes szobácskában három beteg gyermekével bajlódott a jó édesanya. — Kérek vizet... — szólalt meg a legkisebb. — Takarjon be édesanyám... — nyögte a másik. — Vegyen az ölébe, nem tudok aludni... — sóhajtott szomorún a harmadik gyermek. A jó, türelmes édesanya pedig gügyögve csitíttatta el az egyiket, szelid szóval, cirógatással babusgatta a másikat, ölébe vette s csókkal altatta el a harmadikat. — Anyácskám! — szólt a legnagyobb a gyermekek közül, — nézze, hogy csillog a szomszédék ablaka, ott angyalkák járnak... Nézze, nézze, hogy csillog kezükben a szép karácsonyfa! Mihozzánk is eljönnek?... — Csitt, gyermekem, — suttogott az édesanya, — az angyalkáknak ma sok dolguk van, nem érnek rá, hogy karácsonyfát hozzanak nekünk... édesapátokra vigyáznak, hogy baj ne érje ott, messze idegenben, ahol most értünk fárad, érettünk dol-

gozik, — s könnyes arcát beletemette a párnába. — A jó angyalkák édesapámra vigyáznak? — szólalt meg újra a legnagyobb. — Óh, édes angyalkák, vigyázzatok édesapámra, szeressétek őt és küldjétek haza mielőbb. Ebben a pillanatban ért oda éppen az egyik angyalka a megáldott fácskával. A házikó ablaka alatt aztán — csodákcsoadása! — egyszerre kigyulladt a kis fenyőfa fénye. Ragyogott, szikrázott, mintha csupa-csupa gyémántból lett volna minden ága. — Itthon vagyok! — suttogta csendesen a fácska. Az angyal megvárta, míg a fáradt pillák álomra zárultak s a kimerült édesanya is elszenderült. Azután lassan-lassan letette a kis asztalkára a megáldott fácskát. Egymásután gyultak ki a fénylő gyertyácskák a kis fa ágain. Majd megtelt mindenik ága szemnek, szájnak való pompás édességgel. Végül megcsendült legfelső ágán egy édesszavu ezüstcsengetyű, s az angyalka csendes suhogással szállt el a szobácskából. Erre aztán egyszerre elröppent az álom a kis szoba lakóinak szeméről. Hogy kikerekedtek a szemek, mikor olt, az asztal közepén észrevették a ragyogó fényességet! Örömtől kipirult arccal, könnyektől csillogó szemmel nézték mindnyájan a csodát. És hogy teljessé legyen az öröm, csendesen kinyílt az ajtó s éppen akkor toppant be rajta a várva-várt — édesapa. — A jóságos Isten engem is hazavezérelt erre a szent esztére — mondta halkán, örömtől remegve, — hogy együtt mond hassunk hálát az Ő jóságáért. Aztán együtt térdeltek le a csillogó karácsonyfa alá s zengett fel ajkukon az ének:

Dicsőség, mennyben az Istennek...

Azóta küldi el a Jézuska minden karácsony este, az Ő születése ünnepén minden jó embernek és gyermeknek a diszesen feldiszitett karácsonyfát.

b) Kik csinálják a karácsonyfát?

Annak is szép története van ám, gyermekek, kik csinálják a karácsonyfát? Elmondjam? Hallgassátok!

*Messzi, messzi égi tájon,
Hová titkon én is vágyom,
Tegnap éppen alkonyatkor,
Nagy mozgás lett este hatkor.
Csillagfényben, holdsugáron,
Gyémántcsengős pici szánon
Millió kis angyal szálla,
Aranyfürész, fejsze nála.
Égi fenyveserdő szélén
Megálltak a gyémánt réten:
Gyémánterdő, csupa való!
Isten tudja hová való?
Angyalokkal kis kötelek,*

Nyulfogatok, őz-szekerek,
Zörgő hámba róka, farkas,
Sok dörögő tányértalpas.

Kezet foglak, megpihentek,
S az erdőnek nekimentek;
Mire le lesz vágva, rontva
Millió kis karácsonyfa.

Kipi-kopi, sűrűn, pengőn,
Aranyfejszék kinn az erdőn.
Csillaglámpák fénye mellett
Fölverik az égi csendet.

S ahogy ledől egy-egy fácska,
Szorgos kezek nekilátva
Telerakják minden jóval:
Jógyermekeknek valóval.

Lesz ott csodás alvó baba,
Ezüstdió, aranyalma,
S amibe szívesen harapsz:
Szóló szőlő, csengő barack!
S amint kész van ezer darab,
Ezer fogat rögtön szalad,
Hátul angyal ül a fával,
Hajt egy kis fenyőfaággal.

Kis határon, nagy határon,
Fürge szánkán, vén batáron,
A világon szerte-széjjel
Fenyőt visznek ezen éjjel.
Minden háznál meg-megállnak,
Hallgatóznak, kukucskálnak,
Aki jó, azt rögtön látják:
S ott letesznek egy-egy fácskát...

(Megbeszélés.)

c) A karácsonyfa szülőföldje.

Na, de most már tudom, mindnyájan kíváncsiak vagytok, hol van a karácsonyfa szülőföldje. Ezt is megmondom. Azt mondtam az előbb, messze-messze, egy szép országban. Bizony, gyermekek, mikor a Teremtő megalkotta ezt a világot, a közepén kiválasztotta a legislegszebb helyet s azt magának tartotta meg. Ezt aztán nekünk adta, magyaroknak. Védte, óvta nagyon ezt a szép kertet, így hát jó kerítést is húzott köréje: magas, szinte áthághatatlan hegyekből. Ezeket az égbenyuló, fehér sapkás hegyeket aztán teleültette oldalukon a kis Jézus fájával. Onnan jönnek hozzánk ezek a szép karácsonyfák. De jaj, nagyon rossz emberek szemet vetettek erre a gyönyörű hegykerítésre s elrabolták tőlünk, magyaroktól. Bizony, a mi szép karácsonyfáink most nem tudnak eljönni a magyar gyer-

mekekhez, felnőttekhez, hogy széppé tegyék a legszebb, legszentebb estét: a karácsonyt. Bizony, gyermekek, szegény magyar gyermekek, azóta nem a miénk a karácsonyfák szülőföldje s azóta olyan szomorú, nagyon szomorú a magyar karácsony. Azóta hoz olyan kicsi, olyan szegényes karácsonyfát a Jézuska a magyar gyermekeknek...

Egyszer egy nagyon gazdag ember gyermekének nagyon szép karácsonyfát vitt a Jézuska. De mint az igen sokszor történni szokott, ez a fiú sem érdemelte meg a kapott ajándékokat. Pedig de sok minden volt azon a fán és alatta! Mindnyájatoknak is sok volna, azt hiszem! De ennek a gazdag fiúcskának mégsem tetszett s egyiket a másik után dobta félre, mert megunta. Végül már a szép, mennyezetig érő karácsonyfát is otthagytá. Az egyik este, amint ott feküdt ágyában, valami halk nyöszörgést, sóhajtást hallott a karácsonyfa felől. Mi az? Aztán újra hallotta a sóhajtást. Mintha erősebb lett volna. Már éppen ki akart ugrani az ágyból ijedtében, mikor szelid hangokat hallott: — Ne félj tőlem, te kis fiú, én is magyar vagyok, mint te. — A fiúcska meg sem mert moccanni, mert annyira megijedt a furcsa hangtól. A hang pedig tovább folytatódott. — Ugy-e, nem tudod, ki vagyok? Hát ne félj, én vagyok a te szép karácsonyfád, amit meguntál. Ott születtem én is azokon az ezüsthavas szép hegyeken, amelyek hazánkat kerítik be olyan szépen. Ott növekedtem én is társaim között, ott tanultam meg a magyar szót az édesanyám, egy nagy, szép fenyőfa mellett. Egyszer azonban nagy szomorúság ért bennünket. Valami gonosz emberek jöttek közénk, vagdalni kezdtek bennünket, kivágták az édesanyámat is. Mi, gyermekek pedig ott maradtunk árván, édesanyánk nélkül. Az első este, amit így magunkramaradva töltöttünk, nagy változás ért bennünket. Kivágtak bennünket is, ott kellett hagynunk szép szülőföldünket s elhoztak minket ide, ebbe a nagy városba. Gondolhatod, mennyire örültünk — nagy szomorúságunkban is, — hiszen magyar földre hoztak bennünket. — A karácsonyfa nagyot sóhajtott, majd elhallgatott. A gazdag fiúcskát pedig elnyomta az álom. Reggel aztán első dolga volt, hogy elmondja édesanyjának, mit álmódott az éjszaka. — Bizony, kis fiam — mondta az anyja, — igazat mondott a karácsonyfa, mert ők csakugyan a mi drága hazánk elrabolt földjéről valók. Onnan hozták ide őket, magyarokhoz, mert nekünk most nincs karácsonyfánk. És te látod nem szereted már a szép fát, meguntad! A kisfiú erre odasimult édesanyjához s kérlelni kezdte: — Ó, meséljen még a karácsonyfákról édesanyám, úgy szeretném hallani. — Hát jól van, — mondta az anyja, — megteszem, ha máskor örülni fogsz a legki-

sebb ajándéknak is.

Azt már jól tudod, hogy amikor a jó Isten megteremtette a világot, minden népnek kiválasztott egy-egy darab földet s azt neki adta. Nekünk, magyaroknak talán a legislegszebb részét választotta ki az Isten, azt telehintette aranyos buzakalással, ezerféle virággal, megöntözte ezüst folyókkal s égis éró koszorut font köréje kincsben gazdag hegyekből. Ezekre a szép hegyekre aztán — egyszülött Fia dicsőségére — csupa-csupa karácsonyfát ültetett. Magyarok éltek ebben a szép hazában ezer esztendőn át s nem kellett a magyarnak sohasem a más földje. Megelégedett a magáéval, de ha mások törtek gyönyörű országára, azt sem hagyta, mindig megvédelmezte. Egyszer azonban mégis sikerült ezeknek a rossz szomszédoknak elrabolni a magyar földnek, a mi gyönyörű hazánknak jó nagy részét. Mert nem annyian jöttek ránk, ahányan mi voltunk, hanem köröskörül mind ellenünk törtek s amikor elrabolták földjeinket, azt mondták az ott élő szegény magyar testvéreinknek: — Ti ezentul nem lesztek magyarok, hanem oláhok, rácok, meg csehek. Nektek ezentul nem szabad többet magyarul beszélni, énekelni, imádkozni, még édesanyátok nevét sem szabad többet magyarul mondani. Házatokat, földjeiteket elveszszük, az ezentul a mienk, ti pedig éljétek ezentul ahogy tudtok! — Szörnyű igazságtalanok, kegyetlenek voltak. Ezek a mi szegény testvéreink még most is ott szenvednek, nyomorognak az idegen rablók uralma alatt. Szembeszállni nem tudnak, hiszen elvették mindenüket, csak magyar szívük maradt meg, azt nem tudták csehre, oláhra változtatni! És ezek a mi szegény magyar testvéreink egyre azt várják, mikor fogunk össze mi, magyar földön élő testvéreik, hogy felszabadítsuk őket rabságukból! Ugy-e, azt kérdeed most, kedves fiacskám, hát miért nem indulunk azonnal? Azért kis fiam, mert még nem vagyunk elég erősek ehhez a felszabadításhoz. Ti még kicsinyek vagytok, sokat kell még tanulnotok, hogy okosabbak, erősebbek legyetek azoknál a gaz rablóknál, akik elrabolták tőlünk karácsonyfáinkat. De ha szorgalmasan tanultok s nagyra nőttök, akkor nekik megyünk s úgy elkergetjük őket a mi drága szép földünkről, hogy lábuk sem éri a földet, amint kirohannak róla. Akkor aztán szabad lesz ujra minden ott élő kis magyar gyermek, akárcsak ti most itt és ők is segíteni fognak nekünk ellenségeink kiverésében, hogy felszabadítsuk a magyar karácsonyfaerdőt is. Ez a te karácsonyfád is onnan jött, azokról az égisérő nagy hegyekről, ahol most nem szabad magyarnak lenni. Gondolj hát te is szeretettel azokra a kis magyar testvéreidre, akik reád várnak, hogy társaiddal szorgalmasan tanulva, erősödvé, egy-

szer zászló alá álljatok s kiverjétek a rablókat édes magyar hazánk földjéről!

III. ÖSSZEFOGLALÁS. a) Összefoglalás.

b) Akaratra indítások.

Mire gondoltok, ha ezentul karácsonyfát láttok? (Arra, hogy ott, ahol ezek a kis fák élnek, a nagy hegyek oldalán, ott rabságban szenvedő magyar testvéreink vannak, akik annyira várják már azt az időt, amikor felszabadítjuk őket.) Mit gondoltok, hogyan tudjuk felszabadítani őket? (Igen, ha erősebbek leszünk náluk, okosabbak az oláhoknál, cseheknél, rácoknál.) Bizony gyermekeim, a felszabadítás nagy munkájához nemcsak erő kell, hanem tudás is. Hiszen azok az elnyomók is járnak ám iskolába, ők is tanulnak, erősödnek, mert féltik elrabolt gazdag zsákmányukat s tudják, hogy mi nem nyugszunk bele földjeink, testvéreink elrablásába! Most hát mutassátok meg, s ígérjétek meg a kis Jézusnak, hogy ti, magyar gyermekek jobban s többet tudtok s erősebbek akartok lenni azoknál, akiket ki akartok kergetni drága hazánk földjéről. Ha ezt teszitek, megtudják ezt a rabságban élő magyar testvéreitek, s akkor azt is tudni fogják, hogy nem hiába várnak bennünket, menni fogunk s elvisszük nekik a jobb, szebb, boldogabb magyar karácsonyt!

c) Alkalmazás. Rajz = karácsonyfa rajzoltatás, színes ceruzával.

A magyar karácsonyfa

*Körülálljuk hitünkkel, szépen
valahányan, kicsinyek-nagyok.
... Tülevelű karácsonyfára,
csillogó sok ajándékára —
könnyeimből is felaggatok.*

*S míg ezt teszem: bús, nehéz sóhaj
szakad fel a lelkem mélyiről.
Nehéz sóhaj: Jaj, tülevelek,
megszurlátok kényes kezemet!
... Csurgatok a szívem vériből!*

*Körülálljuk hitünkkel, szépen
valahányan, kicsinyek-nagyok.
— Magyar-élet karácsonyfája,
könnyharmatos sok jenyőágra
Reménységből is hadd aggatok!*

Sipos Károly.

Beszéd- és értelemgyakorlat

III. OSZTÁLY.

Karácsony édes ünnepén

Megfigyelési feladatok. Közeledik a karácsony. Mi történt Mikuláskor? Mit sütöttek Luca-napján? Mit csináltak a faluban (városban) Karácsony előtt a gyermekek? (Betlehem-járás.) Hogyan betlehemeznek? Ki tud betlehemezni? Hallgassátok meg a betlehemeseket! Mit visznek magukkal? Mit mondanak? Mit csinálnak a szülők karácsony előtt? Milyenek az utcák, kereskedések? Hogyan készülünk karácsonyra? (Testi, lelki készülődés.)

I. ELŐKÉSZÍTÉS. a) Érdeklődés-keltés.

Milyen ünnepet várunk? Mit ünnepelünk karácsonykor? Hogyan, mivel ünnepeljük a kis Jézus születését? (Előkészület.) Milyen mise van karácsony éjjelén? Hajnalba? Miért járnak ilyenkor a betlehemesek? Stb.

b) Ráhangolás.

Sokan azt sem tudják, mit ünnepelnek karácsonykor. Azt gondolják, az evés-ivás miatt van az ünnep. A gyermekek ilyenkor egész nap játszanak s ebben látják az ünnep jelentőségét. Pedig milyen szép ünnepeink vannak, ha azokat mindenki igazán meg tudná ünnepelni. Az édesanya rendbehozza karácsonyra a házat: takarít, tisztogat, jobban, mint máskor. A gyermekek és felnőttek legszebb ruhájukat, az ünnepölt veszik magukra. Sokan aztán ezzel be is fejezték az ünnepre való előkészületeiket. Nem ez az igazi előkészület az ünnepre. Gondoljuk át, miért ünnepelünk, ki jön ezen estén közénk, a földre? Miért jött el csaknem kétezer éve? Mit tett értünk az Ur Jézus? Miért volt megváltás munkája? Mit köszönhetünk a Megváltónak? Ha így lélekben előkészülünk, s méltóképen várjuk az ünnepet, már közelebb értünk az igazi ünnephez. De még ez sem minden. Tisztítsuk meg lelkünket a bűntől. Bánjuk meg bűneinket (itt még nem gyónnak a gyermekek, tehát gyónásról nem lehet szó) s fogadjuk meg erősen, hogy nem vétkezünk többet s így lélekben is ünnepre várón fogadjuk igazán méltóan az ünnepet.

c) Célkitűzés. Beszéljünk ma arról, hogyan ünnepeljük meg karácsonyt?

II. TARGYALÁS. a) Karácsonyi gondolatok.

Elmondok nektek egy szép történetet. Régen, nagyon régen, csaknem kétezer esztendeje történt, egy csöndes, csodálatosan szép éjszakán. Messze, Judeában, egy kis városka, Betlehem fölött kigyulladt minden csillag s a városka végén, egy barlangistálló fölött ragyogó fényesség

gyulladt ki. Angyalok serege repdeste körül az istállót, pásztorok siettek a messzi mezőkről, nyájaik mellől s ajándékokat hoztak az istállóban fekvő, most született kis Jézusnak. Az istálló mellett három fa állott: egy hatalmas pálma, egy illatos olajfa s egy egyszerű, szerény fenyőfa. Összesugtak-bugtak a fák, mintha csak tanakodnának: — Gyere — szólta a diszes pálma az olajfához, — menjünk, imádjuk mi is a kis Jézust s vigyük el neki ajándékainkat. — Vigyetek el engem is — szólott hozzájuk a kis fenyő. De a két nemes, büszke fa megvetően fordult el tőle, sőt az olajfa így szólott hozzá megvetően: — Miért akarsz velünk jönni te is? Ahová mi megyünk, a most született Üdvözítő elé, oda nem jöhetsz ilyen egyszerű öltözékben! De mit is ajándékozhatnál te neki? — A fenyőfa megszégyenülve huzódott vissza. A büszke pálma és az olajfa pedig készülődni kezdtek. A pálma leszedte koronájának leggyönyörűbb leveleit s azt vitte a gyermek Jézus bölcsőjéhez. Azután az olajfa kereste fel a Gyermekeket. — Én jóillatu olajat hoztam Neked. És a jászolba öntötte gazdag ajándékát, hogy illatával betöltötte az egész istállót. A lenézett kis fenyőfa pedig szomorúan nézte ezeket. De szívében nem volt irigység mégsem, csak mélységes fájdalom, hogy ő nem köszönthette szíve szerint a megszületett Megváltót! — És ime, egyszer csak egy angyal közeledik feléje s így szól hozzá: — Tudom jól, miért vagy olyan szomorú, te kis fenyőcske: szerénységedben megaláztad önmagad. De ne busulj, szebbé, csodálatosabbá teszlek azoknál, akik csak fényes külsőségekkel akarták ünnepegni az isteni Kisdedet, de lelkükben gőg, megalázás bűne lángolt! Ezzel föltekintett az égre s ime, onnan egyszerre gyönyörű csillagok hullottak a kis fenyőfára. Elborították ágait, s ahová egy-egy csillag szállott, ott olyan fényesség támadt, mintha ezer meg ezer gyertyácska gyult volna ki. A vakító fényességre felébredt az alvó kis Jézus is — és csodák-csodája! — nem a lábacskáinál heverő pompás pálmalegyezőre nézett, az olajfa édes illatát sem vette észre, hanem odatapadt tekintete a gyönyörűséges fenyőre. Csak nézte, nézte, azután kis ajka édes mosolygásra nyilott! Feléje nyújtotta kicsi kezecskéjét, megsimogatta annak diszes ágait, s megáldotta. Megtudta ezt a pálmafa és az olajfa is s mit volt mit tenni, bizony megszégyenülve belátták, hogy milyen rosszul cselekedtek s hogy megbántották fatestvérüket. Azóta a fenyőfa lett a kis Jézus fája, s születésének évfordulóján, karácsony este ez gyullad fel minden házbán.

Megbeszélés. (Melyik előkészület volt az igazabb?)
b) A karácsonyest.

Különösen faluhelyen kik járnak karácsonyeste? (Bet-

lehemesek.) Mit énekelnek először?

*Szálljatok le, szálljatok,
Bellehemi angyalok!
Zörgessetek ma este meg
Minden piciny ablakot.
S házikókba, palotákba
Egy örömet vigyetek:
Boldog, édes ünnepet!*

Vagy ezt:

*Szép, ragyogó hópelyhekben
Szálljatok le angyalok,
Jó fiuknak, leányoknak
Karácsonyfát hozzatok!
Imádságnak édes hangján
Szálljatok fel, gyermekek,
Fel az égbe Jézuskának
Tiszta szívet vigyetek!*

Ha a betlehemesek elmennek, akkor jön a Jézuska karácsonyfája. (A nagy szobában csak édesanyánk, meg édesapánk marad, bennünket pedig kiküldenek játszani, vagy elküldenek a szomszédba. Mikor azután hazajövünk, megszólal egy csengő, kinyílik a tiszta szoba ajtaja és...) Ott áll a csillogó, ragyogó, aranyos-ezüstös szép karácsonyfa! Mi van rajta? (Sok égő gyertya, aranyalma, ezüstdió, angyalhaj, csillogó láncok, díszek, cukorkák, csokoládé, alma, stb.) Mi van alatta? (Játék, meg amit a Jézuska hozott: ruha, cipő, kalap, stb.) Mit csináltok ezután? (Mindnyájan térdre borulunk s megköszönjük a jó Jézuskának, hogy az idén sem felejtett el bennünket.) Ki tud valami karácsonyi versikét?

*Itt ragyog, itt csillog a szép karácsonyfa,
Rózsát fest, rózsát hint mind a két arcunkra.
Kis Jézuska küldte, angyalkezek hozták,
Arannyal, ezüsttel, jaj de teli rakták!*

*Imádság az égbe kis szívünkben szálljon:
Minden angyalkezet a jó Isten áldjon!*

Mit csináltok azután? (Énekelünk.) Mit szoktatok ilyenkor énekelni? (Mennyből az angyal... Csorda pásztorok... Dicsőség, mennyben az Istennek...) Mit csináltok azután? (Vacsorához ülünk.) Mit mond vacsora előtt édesapátok? (Szent karácsony ünnepére, szálljon reánk áldás, béke!) Mit szoktatok enni karácsony szentestéjén? Vacsora alatt is vannak különféle karácsonyi szokások. Ki tud ilyen? (Karácsonykor szalmát tesznek az asztal alá.) Mit jelent a szalma? A betlehemi jászolt, ahol a meg-

született kis Jézuska pihent. (Üresen hagynak az asztalnál egy terítéket.) Hová mentek éjjélkor? Máskor is van éjjéli mise? Milyen szentmise van hajnalban? (Pásztorok miséje.)

d) Karácsonyi szokások. Milyen napok vannak karácsonyest után? (Szent István és János apostol, majd Aprószentek. E napok mind karácsony-számba mennek faluhelyen.) Az asztal — minden jobbmódu háznál — terítve van egész héten, bőven ontja kincseit látogatónak, köszöntőnek. Az előbbi szokásokon kívül néhol karácsonykor — első napján — almát dobnak a kútba, amelyet csak Újév napján vesznek ki, amikor az édesanya annyi részre vágja, ahányan vannak a családban, s mindenki megeszi azt a részt, amit kapott. Máshol a maradékot gyűjtik össze, kiviszik a kertbe, ahol széthintik az éhező madaraknak. A leányok, legények bohókás játékokat játszanak, dióra kártyáznak, ólmot öntenek, gombócot főznek, stb. A magyar ember nagyon megbecsüli karácsony ünnepét. Ünnepi ruhába öltözik s a rokonok sorba látogatják egymást.

III. ÖSSZEFOGLALÁS. a) Akaratra indítások. Gondoltatok-e már arra, amikor karácsonykor megkaptátok a szép ajándékot, kinek kell azt megköszönni? Mert sok gyermek nem érdemli meg igazán a kapott ajándékot. Láttátok-e már szüleiteket, amint a templomban térdenállva imádkoztak a jó Istenhez? Ugy-e, mégis csak hatalmasnak, fölségesnek, jóságosnak kell lennie annak, aki előtt a mi jó szüleink így meghajolnak? Kövessétek őket ti is, mert az ünnepel igazán, aki lelkében ünnepel. A tiszta szoba, a szép ruha, a különösen gazdagon terített asztal csak külsőség, de még nem igazi ünnepi előkészület, ezt csak a lélek teheti meg, ha előkészítjük rá.

b) Alkalmazás. Rajzoljunk karácsonyfát, karácsonyfa díszekkel, gyertyákkal, édességekkel.

Beszéd- és értelemgyakorlat

IV. OSZTÁLY.

Karácsony

I. ELŐKÉSZÍTÉS. a) Érdeklődés-keltés. A közeledő karácsonyról beszélgetünk a tanulók tapasztalatainak, élményeinek tárgyalásával.

b) Ráhangelés. Elmondok most nektek egy szép költeményt, *Szabolcska Mihály* írta.

Karácsonykor

*Legyen az égbolt arca szép derült,
Csillagokkal kirakva mindenült.
A hold mosolyogva hintse szél sugárát,
Könnyű lepel se, köd se födje vállát,
Karácsony éjtszakáján!*

*Tiszta legyen, patyolatig lefujt,
Gyémánt kavicsaival a Tejut,
Üdvözlétül az angyal-láboroknak,
Fel és alá, kik ezen jární fognak,
Karácsony éjtszakáján!*

*A vándor, hogyha rásötétedett:
Leljen szivélyes, nyájas tűzhelyet,
S ott asztalához becsülvén a gazda,
A legpuhább nyughelyet néki adja,
Karácsony éjtszakáján!*

*Kis házikók, nagy paloták felett
Közös angyal virrasszon: szeretet!
Legyen nyugodt a nagyok szive-lája,
Tiszta álommal telt kicsik éjtszakája
Karácsony éjtszakáján!*

*S koldus legyen bár, vagy erős király,
Midőn az álom majd feléje száll:
Az Ur iránt, ki mindnyájunk királya,
Jusson eszébe egy sóhajnyi hála
Karácsony éjtszakáján!*

*Felejtse a fukar: hogy mi je nincs,
A rab: kezén hogy súlyos a bilincs.
Sehol a messzi, széles föld határán,
Sziv egy se légyen elhagyatva, árván
Karácsony éjtszakáján!*

*Ha lenne mégis, kinek éberen
Balsam sebére sehol sem terem, —
Fordulva a szeretet Istenéhez:
Álma legyen legalább boldog, édes
Karácsony éjtszakáján!*

c) Célkitűzés. Beszéljünk ma a karácsonyról.

II. TÁRGYALÁS. a) A szent este.

Egyszer egy ember kiment a sötét éjtszakába, hogy

egy kis parazsat szerezzen. Kunyhóról-kunyhóra járt és bekopogott minden ajtón:

— Segitsetek rajtam, jó emberek — mondta. — Feleségemnek éppen kisgyermek született s nekem kell szereznem, hogy őt és gyermekünket melengessem.

De az éjszaka sötét volt és az emberek mélyen aludtak. Senki sem felelt szavaira.

Az ember csak ment tovább, tovább. Végre messze távolban világos tüzfényt pillantott meg. Abban az irányban folytatta útját és látta, hogy a tűz szabadon lobog. Egész sereg fehér juh tanyázott körülötte s egy öreg pásztor ült mellette, hogy őrizze az alvó nyáját.

Mikor az ember, aki a tüzet kereste, odaért a tűzhöz, látta, hogy három hatalmas kutya fekszik a pásztor lábainál. Ezek az ő jöttére felébredtek és kitépték a ruhájukat, mintha ugatni akarnának, — de hang nem jött ki torkukon. Az ember látta, hogy a kutyák hátán felborzolódik a szőr, látta a tüzfénynél elővillanó fehér, hegyes fogukat és látta, amint reá rontanak. Érezte, hogy az egyik beleharap combjába, a másik keze után kap, a harmadik torkának ugrik. De az állkapocs és a fogak, amelyekkel a kutyák harapni akartak, nem engedelmestek és az embernek semmi baja nem történt.

Most már tovább akart menni, hogy megszerezze azt, amire szüksége volt. De a juhok oly szorosan feküdtek egymás mellett, hogy nem tudott köztük utat találni. Ekkor az állatok hátán ment előre egészen a tűzig, de azok nem vettek észre semmit s fel sem ébredtek lépéseinek nyomása alatt, sőt még csak meg se moccantak.

Mikor az ember már közvetlenül ott állott a tűz mellett, akkor ébredt fel a pásztor. Hirtelen haragu, barátságatlan öregember volt, aki senkihez sem volt jószívvé. Mikor az idegent olyan közel látta, elővette hosszú, hegyesvégű botját, melyet mindig a kezében szokott tartani, ha a nyáját őrizte és azt hajította feléje. A lándzsa suhogva, nyilsebesen röpült az emberhez, de mikor már szinte elérte, — megkerülte és irányt változtatva a rét felé repült.

Mikor az ember odaért a pásztor elé s így szólt:

— Kedvesem, engedd, hogy a te parazsadból vigyek. Feleségemnek éppen most született kisgyermek s nekem tüzet kell raknom, hogy őt és a kicsikét melengessem.

A pásztor legszivesebben megtagadta volna e kívánság teljesítését, de aztán arra gondolt, hogy kutyái nem tudtak ennek az embernek ártani, juhok nem szöktek meg előle és pásztorbotja sem tudta leteríteni. Ezért egy kicsit megijedt s nem merte a kívánságát megtagadni.

— Vehetsz a parázsból annyit, amennyi csak kell, — mondotta az embernek.

De a tűz csaknem egészen kialudt már. Sem fahasáb, sem gallyak nem voltak mellette, csak egy nagy parázshalom volt a földön és az embernek nem volt falapátja, sem vödörje, hogy abban vihesse haza a pirosfényű parazsat.

Mikor a pásztor ezt látta, ezt mondta:

— Vehetsz, jó ember, amennyi csak jólesik! — de előre örült annak, hogy az ember képtelen lesz a parazsat elvinni.

De az ember lehajolt és pusztá kézzel szedte ki a tüzes parazsat a hamu közül és kabátjába rejtette. És a parázs nem sebezte meg kezét, nem égette el ruháját. Ugy vitte a tüzet, mintha almát vagy diót vitt volna.

Mikor a pásztor, aki nagyon hirtelen haragu, rossz ember volt, mindezt meglátta, csodálkozva kérdezte önmagától:

— Micsoda éjtszaka lehet ez, amelyen a kutyák nem hamisak, a juhok nem félnek, a lándzsa nem öl, a tűz nem éget?

Visszahívta az idegent s így szólt hozzá:

— Micsoda éjtszaka ez a mai? És hogy van az, hogy minden dolog könyörületességet mutat irántad?

Az ember így válaszolt:

— Ezt én nem tudom neked megmondani, ha te magadtól rá nem jössz.

Már utjára akart menni, hogy minél hamarabb tüzet rakhasson, mely mellett feleségét és kisgyermekét melegengethesse. De a pásztor arra gondolt, hogy nem akarja teljesen szeme elől veszteni ezt az embert, amíg meg nem tudja, mit jelentsen mindez! Fölkelt tehát és követte mindaddig, míg csak el nem jutottak az idegen szállásáig.

Ekkor látta a pásztor, hogy ennek az embernek mégcsak kunyhója sincsen, amelyben meghúzódhatna. Felesége és kisgyermeké egy kopár sziklabarlangban fekszik. A pásztor azt gondolta, hogy a szegény, ártatlan kisded talán megfagy és meghal ebben a barlangban s bár keményszívű volt, őt is megindította ez a nyomor... Azon gondolkozott, hogyan tudna segíteni a gyermekén. Levette vállairól a tarisznyát s egy puha, fehér juhbőrt szedett ki belőle. Azt odaadta az idegen embernek s meghagyta neki, hogy a kisdedet abba csavarja bele.

És csodák-csodája, amint könyörületességet mutatott szíve, hirtelen megnyíltak szemei s olyat látott, amit előbb nem vett észre s olyat hallott, ami eddig nem jutott füléhez!

Látta, hogy egész sereg kicsi, ezüstszárnyu angyal között áll, akik körbe fonódtak körülötte. Minden angyal hárfát tartott kezében s ujjongó hangon énekelte, hogy

ezen az éjtszakán született meg Ő, aki az egész világot megváltja bűneitől.

Most már megértette a pásztor, hogy az élettelen tárgyak miért örvendtek olyan nagyon ezen az éjtszakán, hogy senkit sem tudtak volna bántani. De nemcsak a pásztor körül tolongtak az angyalkák. Bárhová nézett, mindenütt ott látta őket. Ott ültek a sziklabarlangban és kinn a hegyeken, de az égbolt alatt is ide-oda röpködtek. Nagy rajokban közeledtek az utakon és ha a szikla elé értek, megálltak, hogy megpillantsák a Kisdedet...

Ujjongás és öröm, dal és ének volt mindenfelé s a pásztornak, aki mindezt most már látta a sötét éjtszakában, amelyet különben nem látott volna, öröm töltötte meg szívét azért a világosságért, amely lelkében gyult s leborult, hogy dicsérje a földreszállott Istent.

{ Megbeszélés. (Mi nyitotta meg a pásztor szemét? = az irgalmasság. Mit ér a karácsony ünnepe *hit* nélkül?!)

b) A Megváltó születése.

Réges-régen, ezerkilencszázharmincnyolc évvel ezelőtt Zsidó-országban elrendelték, hogy össze kell irni az embereket. Ezért megparancsolták mindenkinek, abba a városba menjen, ahonnan családja származott. Mária és József elmentek hát Betlehembe, mivel Dávid családjából valók voltak.

Betlehemben akkor nagyon sok idegen volt, akik más városból sereglettek oda az összeírásra. Akik hamarabb érkeztek, elfoglalták a jobb helyeket, a későn érkezőknek már csak itt-ott jutott hely, ahol éppen megfértek. Így történt, hogy Mária és József már nem kaphattak szállást Betlehemben. Ezért a városon kívül, egy elhagyott barlangistállóban huzódtak meg éjtszakára. Egyszerű barlang volt ez, sötét, hideg falakkal, barmokat tartottak benne azelőtt, nem is volt benne egyéb egy jászolnál. Ebben a kietlen barlangistállóban született meg a világ Megváltója, az Ur Jézus.

Születésének hírét nem hirdették ki a városban, mint azt királyoknál szokták. Nem tudott születéséről senki, csak szülei: édesanyja és nevelő apja. Mária pólyába takarta s jászolba fektette... úgy örködött álma fölött mégis, mint a Világ Ura fölött...

Odakint szent éjtszaka borult a földre. A barlang fölött mennyei fényesség ragyogott, de mindenütt máshol olyan sötét volt, mint még soha. Lehetetlenség volt megkülönböztetni a vizet a szárazföldtől s a legjártabb utakon is el kellett tévedni. A csillagok ott ragyogtak a betlehemi istálló fölött...

És ugyanolyan mélységes, mint a sötétség, volt a csend is. A patakok elhalkultak folyásukban, a legkisebb szellő

se rezzent. Mintha minden mély álomba merült volna, olyan csend volt a földön... Betlehem fölött égi kar zengett a nagy eseményről...

Ezen az éjtszakán nem vadásztak a vadállatok zsákmányra, nem haraptak a kigyók, nem ugattak a kutyák... De nemcsak az élőkön uralkodott a csend, hanem az élettelen tárgyakon is. Egyetlen tolvajkulcs sem tudott volna zárt felnyitni, egyetlen kés vagy nyíl, dárda sem lett volna képes vérontásra...

Betlehem közelében azon éjjel jámbor pásztorok virrasztottak nyájaik mellett. Egyszerre egy angyal szállott le hozzájuk s nagy fényességre ébredtek. Hirtelen arcra borultak ijedtükben a vakító fényesség láttára. De az angyal így szólt hozzájuk:

— Ne féljetek, pásztorok, nagy örömet hirdetek néktek. Megszületett az Üdvözítő, az Úr Jézus Krisztus, Dávid városában.

Majd az istálló fölött ragyogó legnagyobb csillagra mutatva szólt:

— Ez lesz a jel. Ahová vezet, ott találjátok a Gyermekeket, pólyába takarva, jászolba fektetve.

Azután mintha a mennyből az angyalok kara énekelt volna, felhangzott az ének:

(mindnyájan énekeljük)

*Mennyből az angyal lejött hozzátok, pásztorok!
Hogy Betlehembe sietve menvén, lássátok.*

*Istennek fia, aki született jászolban,
Ő leszen néktek Üdvözítőök valóban.*

*Mellette vagyon az édesanyja, Mária,
Barmok közt jekszik, jászolban nyugszik szent Fia.*

A pásztorok térdreborulva hallgatták a mennyei éneket, majd szóltak:

— Induljunk el hát a csillag után s keressük fel az Üdvözítőt, akit az angyal hirdetett.

Mindegyik magához vett valami ajándékot s utrakeltek a csillag után. Utjukban mindig azt követték, végre Betlehem mellett, egy barlangistálló fölött állapodott meg a csillag.

A pásztorok ekkor bementek a barlangba, s szerény ajándékukat — egy korsó friss tejet, meleg kecskebőrt, kis bányakút, friss cipót, vaját és sajtot — letették a Kisded lábához s ájtatos szívük melegével, egyszerű, keresetlen szókkal tettek bizonyosságot a Megváltó megszületéséről.

Visszatérve nyájaikhoz, mindenütt hirdették az isteni Gyermek megszületését.

Megbeszélés.

III. ÖSSZEFOGLALÁS.

Azóta csaknem kétezer esztendő mult el a világ fölött. Micsoda változás ment itt végbe azóta! Mekkoraát fejlődött a tudomány, mekkoraát a művészet, a feltalálók elképzelhetetlen kényelemhez juttatták az emberiséget. Ismeretlen világrészeket fedeztek föl, az ember kézi munkáját gépekkel végeztetjük, megrövidültek a távolságok s ezer kilométereket szinte órák alatt járhatunk be. Ugy látszik: nincs már lehetetlen az ember számára e földön. És mégis... amikor eljön a Megváltó születésének évfordulója, a karácsony, kunyhóban és palotában összelelednek az emberi szívek, kigyulladnak a karácsonyfák, urrá lesz a szeretet a világ fölött. Kár, hogy csak egy, egyetlenegy éjtszakára...

Karácsonyi ének

*Akkoron csillag gyult az égre
És rásugárzott a vidékre,
És Betlehem fölött megállván,
Egy rongyos istálló homályán
Tündöklött már a Glória:
Ott ingecskében, szép fehérben
Feküdt a jászol szent ölében
Az Isten egyszülött Fia...*

*A hír bejárta a világot,
És jöttek bölcsek és királyok
És együgyűk és pásztorok.
Ott minden lélek egyetértett,
És sirt és álmélkodva nézett
És boldogan fohászkodott:
Örömet hozván az embernek,
Dicsőség légyen az Istennek!*

*Ó, betlehemi égi csillag,
Világmegváltó Szeretet!
Lásd, én is várlak, várva hívlak:
Jöjj, váltsd meg ezt a nemzetet!
Lásd, sirva vár egy csonka ország
És gyásza fátylát lengeti.
Ó, szánd meg népe árva sorsát
S hozz végre örömet neki:*

Jöjj újra úgy, mint azelőtt,
 Hozz duzzadt águ friss fenyőt
 A Táttra s Erdély erdejéből,
 Az elrablottból, ó a miénkből!
 Ó, neked lehet és szabad, —
 Neked nem állja utadat
 Oláh Heródes, se cseh zsandár,
 Mert a Te utad magasan jár.
 Te angyalként jársz, égi 'szárnyon,
 Te átrepülhetsz a határon,
 Mindenhová és mindenhonnan, —
 Te sohasem voltál Trianonban...

Óh, szállj le hozzánk, égi angyal,
 Ó, jöjj kis Jézus s légy velünk.
 És igazságot hozz magaddal,
 És sok játékot hozz nekünk. —
 Minden, mit vágyunk álmodott:
 Sok trombitát és sok dobot,
 És sok-sok puskát, kardot, ágyut,
 Hogy szent nevedet áldva-áldjuk.
 Hozz hírt, amelynek hallatára
 Itt minden szemek felragyognak:
 Boldog karácsonyt valahára
 Szegény, bús, árva magyaroknak...

Természettan

V—VI. OSZTÁLY.

A tanítás anyaga: Hogyan készül a fénykép?

Nevelési cél: A szem működésének megértetése, a szem ápolása.

Vázlat.

- I. *Előkészítés.* a) Számonkérés. A fény, lencsék.
 b) Ráhangolás. Hogyan készül a fénykép?
 c) Célkitűzés.
- II. *Tárgyalás.* a) Jelenségek megfigyelése.
 Kísérletek az osztályban.
 b) Törvényszerűségek megállapítása. A fény is energia (erő).
 A kép felfogását az anyagban a fény végzi.
 A megvilágított részekben az ezüstsó elváltozik, a sötét helyeken azonban nem.
 c) A szem kis fényképezőgép, melynek lencséje és fényérzékeny rétege is van.

d) Hogyan fényképez a szem?

III. Összefoglalás. Gyakorlati alkalmazás.

Tanítás.

I. ELŐKÉSZÍTÉS. a) Számonkérés. A fény, lencsék.

A fény egyenes irányban terjed. Ha a fény átlátszó tárgyra ütközik, akkor ez a fényt nem bocsátja át és mögötte fényhiány, azaz árnyék van. Átlátszó a test, ha a fényt egészen és áttetsző, ha a fényt csak részben bocsátja át. A fény egyenes irányban terjed. Ezt igazolja a sötétkamra is. (A kísérlet felelevenítése: A világító test felső részéből kiinduló fénysugár az apró nyíláson keresztül bejut a sötétkamra belsejébe, ahol az áttetsző fal (ernyő) alsó részét éri. A világító test (gyertya) alsó részéből kiinduló sugár az ernyő felső részét éri. Ezért látjuk a sötétkamrában a test fordított képét.)

A lencsék domborura vagy homorura csiszolt hibátlan üvegből készülnek. Csiszolt felületük szerint vannak: domboru lencsék, ezek a középső részükön a legvastagabbak; homoru lencsék, amelyek széleiken legvastagabbak. A domboru lencsék a Napból jövő sugarakat egy pontba gyűjtik össze, ezért gyűjtőlencséknek is nevezik. A homoru lencsék ezzel szemben a Napból jövő sugarakat szétszórják, ezért szórólencséknek is nevezik. Minden gyűjtőlencse nagyító, ezeket alkalmazzák a vetítésnél és a fényképezőkészülékeknél is.

b) Ráhangolás. Hogyan készül a fénykép?

c) Célkitűzés.

II. TÁRGYALÁS. a) A jelenségek megfigyelése.

Tarts az ablak felé domboru lencsét, mögéje selyempapiros ernyőt, vagy homályos üveget! Állítsd be élesre a felfogott képet! Mit észleltek?

Fogd fel a képet a fényképezőgép homályos üvegén! Milyen volt a kép fényerőssége, amikor szabadon tartottad (az előző kísérletben) a lencsét? Milyen a kép fényképezőgépben? Miért fekete a fényképezőgép belseje? Állítsd élesre a képet közeli tárgyakra és nagy távolságban levőkre!

A homályos üvegen megjelenő képnek állandósítása az emberiségnek már régi vágya volt, de csak mintegy 100 évvel ezelőtt sikerült megvalósítani. Az állandósítási eljárás tanulmányozására végezzük el a következő kísérletet:

Feloldok egy darabka tiszta ezüstöt kevés salétromsavban (a fejlődő barna gőzök mérgesek!), ekkor salétromsavas ezüst keletkezik, amit pokolkő néven a gyógyszerárban is árúsítanak (csak orvosi rendeletre adják, mert veszedelmesen maró az ezüstsó!). Ebből az oldatból

keveset próbacsőbe öntök, azután szórok bele néhány szemcske konyhasót, felrázom, hogy a konyhasó gyorsan oldódjék és a világosságba (napfénybe) tartom.

Figyeljétek meg, milyen színűvé lesz a fehér folyadék? Mikor szinesedik el? (Az elszinesedés oka az, hogy az ezüst igen finom szemcsékben kicsapódik az oldatból.) Mi csapja ki az ezüstöt s mi végzi itt a munkát? Végezhet-e a fény is munkát? Azt a munkát, amelynél az anyag tulajdonsága megváltozik, kémiai munkának nevezzük. Milyen munkát végezhet tehát a fény?

Öntök a próbacsőbe kevés pokolkő-oldatot, megsózom és összerázom. Nézzétek a fehér csapadékot. Most csöppentek az oldatba kevés ammoniákat (szalmiákszeszt). Óvatosan szagoljátok meg, hogy szaga után máskor is felismerjétek! Mit láttok? Milyenné lett a fehér oldat? Most az előbbi kísérletnél elszinesedett oldatba is öntök ammoniákat, azt is elszínteleníti-e? Mire következették ebből? Csak mikor színteleníti az ammoniák az oldatot? Ujabb pokolkő-oldatot készítek, mártok bele néhány darab fehér szűrőpapirost és lecsurgatom a fölösleges folyadékot. Mártásatok a papirosokat konyhasó-oldatba és fektessétek a deszkára! Rakjatok mindegyikre kisebb tárgyakat (például kulcsot, félig nyitott zsebkést, gyujtószálakból kirakott nagybetűket, karikát, stb.-t) és vigyétek a fénybe! Figyeljétek meg, hogyan dolgozik a fény és hogyan csapja ki a megvilágított helyeken az ezüstöt? Vegyétek le a tárgyakat! Mit láttok? Az ilyen képet negatívnak nevezzük. Ezeket a negatívakat ammoniákkal állandósítani fogjuk. Hogyan hatott az ammoniák a próbacső-kísérletnél? Mártuk a lapokat higított ammoniákba! Vigyétek a képeket a napfényre! Állandók-e most? Ez az eljárás a rögzítés.

Figyellessük meg a fénykép-negatív kidolgozását, Mondják el az eljárást.

Készítsenek másolatot, (pozitívet) valamely negatívról. (Esetleg készítsenek másolatot valamely filmről.)

b) Törvényszerűségek megállapítása.

Ha a lencsével vetített képet vegyi uton felfogjuk és rögzítjük, akkor fényképezünk (fotografálunk; fotografálás = fényírás). A kép felfogását az anyagban a fény végzi. A fény is energia (erő). A felfogásra alkalmas anyagokat, főleg az ezüstnek fényérzékeny sóit zselatinba (a zselatin szintelen állati enyv) keverve üveglapokra (száraz lemezek), vagy átlátszó celluloidlapokra (film) kenik. Ezeket sötétben kell tartani, miért is fekete papirosba csomagolva árusítják. (Szemléltetés.)

A fényképezésre szolgáló gép sötét kamra, amelynek nyílása előtt jól és tisztán vetítő lenese van. A kép éles

beállítását a homályos üvegnek előre-hátra mozgatásával kell végezni. A fényérzékeny lemezt vagy filmet fényzáró tokba (kazetta=doboz) zárva a homályos üveg helyébe tesszük, miközben a gép lencsáját csukva tartják. A kazetta kinyitása után a lencsét egy pillanatra nyitják, hogy a fény az érzékeny rétegre rávetítthesse a külső tárgy képét. A megvilágított helyeken az ezüstsó elváltozik, a sötét helyeken azonban nem. A felvétel ideje (expozíciója) a tárgy megvilágításától függ. A kazettát a felvétel után ismét gondosan lezárjuk, nehogy fény érje. A lemezt végül piros fény (a piros fény az érzékeny lemezen nem okoz ugyanis vegyi elváltozást!) mellett kivesszük, hogy megfelelő fűrésztéssel a képet előhívjuk és önállósítsuk. Az így nyert képfelvétel negatív, amelyről fényérzékeny papírosra határtalan sok pozitív kép másolható. A fényképezés ma már művészi tökéletességet ért el. (A legelső fényképet Daguerre (olv. Dagerr) és Niepce (olv. Niepsz) nevű franciák készítették a szabadságharc előtt tíz évvel. Ők még nem tudták a képeket másolni (ez az angol Talbot érdeme), minden képet külön felvétellel készítettek, a felvétel akkor 4–5 percig is eltartott. Daguerre a francia államtól tetemes pénzjutalmat kapott, mert találmányával hazájának dicsőséget szerzett. Ilyen Daguerre-féle fényképfelvételünk van Petőfiről is.)

A természetes színekben való fényképezés eddig csak üvegre sikerült, a papírosra való színes fényképezés még feltalálóját várja.

c) A szem kis fényképezőgép, melynek lencséje és fényérzékeny rétege is van.

Bontsunk fel friss borju- vagy marhaszemet. Szedjük ki a lencsét s próbáljunk vele képet vetíteni! Milyen színű a szem belső fala?

Ültesd társadat sötétebb helyen magad elé, egyik szemét fogd be és a nyitvahagyottra világíts rá messziről, rövid ideig gyertyával vagy zseblámpával. Figyeljétek meg a nyitott szem bogarának változását. Vedd le szeméről tenyered és figyeld meg annak a szembogárnak változását is! Mikor tágul és mikor szűkül?

Nézz fél percig az égő gyertyába, azután hunyd be a szemedet és fordítsd el a fejedet! Látsz-e még most is fényt?

d) A szem kis fényképezőgép, amelynek lencséje és fényérzékeny rétege is van. A szemlencse előtt olyan szivárványhártya van, amely a fény hatására szűkül, a sötétben pedig kitágul. A közepén lévő kerek nyílása — a szembogár — tehát a fényerősséghez alkalmazkodik. A szembogáron át a szem belsejébe tekinthetünk, mert a mögötte

lévő szemlencse és a szemgolyót kitöltő üvegtest nevű kocsnya teljesen átlátszó. A szem belsejében van a szembibornak nevezett fényérzékeny anyag, leghátul pedig a látóideg végszállai területnek el. A szemlencse a tárgy távolsága szerint magától (nem kell állítani, mint a gépnél) laposodik vagy domborodik, a szemlencse tehát szintén alkalmazkodik. A jól látó szem domborúsága mindig olyan, hogy bármilyen legyen is a nézett tárgy, a hátsó szemfalon mindig teljesen tiszta fordított kép keletkezik. Az egészséges szem rendes látótávolsága 25 cm. Ha olvasunk vagy irunk, figyelünk erre a távolságra.

III. ÖSSZEFOGLALÁS. Gyakorlati alkalmazás. (Szemléltetés fényképezőgépen. A szem rajza, utalással a fényképezőgépre.)

A fényképezőgép feltalálói az emberi szem csodálatos szerkezete vezette sikerre. Nem tettek mást, csak azt igyekeztek megfejteni s utánozni, amit az emberi szem végez. A világ tele van fölséggel, titokzatossággal és szépséggel, s aki meglát belőle valamit, elbámul a Teremtő nagyságán. De egy valóságos világ kicsinyben a mi testünk, szervezetünk is. Ez kényszeríti az embert az Alkotó iránti mélyes tiszteletre, amely azután szeretetre ragad.

(A szembibor — hasonlóan a fényképlemez fényérzékeny rétegéhez — a megvilágított helyeken pillanatnyilag átalakul (vegyi hatás), hogy ismét visszaalakuljon. A visszaalakulás ideje alatt a képet még akkor is látjuk, amikor szemünket már behunytuk vagy a látott tárgy már eltűnt. Ez a jelenség teszi lehetővé, hogy a mozgásban levő személyekről, tárgyakról gyors egymásutánban felvett fényképeket vászonra vetítve mozgónak látjuk. A szem ezen egyesítő képességén alapszik a mozgófénykép, amely Lumière (olv. Lümier) francia fizikus találmánya. A felvételekhez hosszú, átlátszó és fényérzékeny réteggel bevont filmet használnak. Ez a film elzárt tokban van, ahonnan a kézzel hajtott fogaskerék-áttétel szagatottan a zárt lencse mögé huzza. A forgatás a filmszalag továbbítását és a lencse nyitását-zárását másodpercenként 14—40-szer végzi. A film a felvétel után a gyárba kerül, ahol előhívják, állandósítják és az ugynevezett vetítőfilmre másolják. A pozitív filmet a leadógép a felvevőgéphez hasonló módon továbbítja, a vetítő-lencse mögé, amely a képek gyors egymásután való vetítését végzi. Hogy az egymásra következő képek siklását a szem ne lássa, egy forgó korong zárja el a fényt abban a pillanatban, amikor a kép továbbítása folyamatban van.)

Testgyakorlás

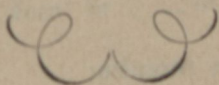
V—VI. OSZTÁLY.

1. Szökeléssel váltogatott karlendítés vállhoz, majd oldalt legalább négyszer. Folytatólag, minden megállás nélkül ugyanez jobbra, majd páros kézzel megállás, karok oldalsó középtartásban. (12 ütem.)
2. Négy ütem vízszintes lengetés előre (karokkal).
3. Törzshajlitgatás előre, bokafogással, négyszer.
4. Vízszintes karlengetés, négyszer.
5. Törzshajlitgatás balra, karok oldalsó középtartásban, karforgatással.
6. Vízszintes karlengetés, négyszer.
7. Törzshajlitás balra, jobbkar fej fölé, balkar csipőn, négyszer.
8. Vízszintes karlengetés, négyszer.
9. Törzshajlitás jobbra, balkar fej fölé, jobbkar csipőn, négyszer.
10. Vízszintes karlengetés, négyszer.
11. Merőleges karlengetés, négyszer.
12. Merőleges karlengetés törzsdöntésben, négyszer.
13. Merőleges karlengetés nyújtott törzsszel, négyszer.
14. Merőleges karlengetés, négyszer.
15. Karkörzés bal kézzel, jobbkar csipőn, négyszer.
16. Merőleges karlengetés, mindkét karral, négyszer.
17. Karkörzés jobb karral, balkar csipőn, négyszer.
18. Merőleges karlengetés, mindkét karral, négyszer.
19. Vízszintes karlengetés, négyszer.
20. Törzsfordítás oldalt, balkar csipőn, négyszer.
21. Vízszintes karlengetés, négyszer.
22. Vízszintes kaszálás, négyszer.
23. Merőleges kaszálás. (Mélyen.) Balra. Négyszer.
24. Vízszintes kaszálás, négyszer.
25. Merőleges kaszálás, négyszer.
26. Vízszintes karlengetés, négyszer.
27. Törzsfordítás jobbra, jobbkar vezet, négyszer.
28. Vízszintes kaszálás, négyszer.
29. Merőleges kaszálás, négyszer.
30. Vízszintes kaszálás, négyszer.
31. Törzsfordítás előre, balkar vezet, négyszer.
32. Vízszintes karlengetés, négyszer.
33. Törzshajlitgatás előre, mindkét kéz bokához.
34. Vízszintes karlengetés, ugyanez jobbra, négyszer.
35. Vízszintes karlengetés, négyszer.
36. Karhajlitás mellhez, nyújtott karkörzés, négyszer.
37. Vízszintes karlengetés, négyszer.

38. Merőleges karlengetés, négyszer.
39. Páros karkörzés, négyszer.
40. Merőleges karlendítés, négyszer.
41. Vízszintes karlengetés, négyszer.
42. Szökdeléssel váltogatott, majd páros karlökés magastartásba, tizenkét ütemben.
43. Ülésben lábak terpeszben. Hajlitgatás bal bokához előre, négy ütemben.
44. Hanyattfekvésben terpesztett lábakkal, hajlitgatás bal bokához, négy ütemben.
45. Törzshajlítás hátra, négyre károk oldalt.
46. Hajlitgatás ülésből bal bokához, négy ütemben.
47. Fekvésből bal bokához, hajlitgatás, négy ütemben.
48. Negyedfordulat balra bal karon, oldalsó fekvőtámasz.
49. Negyedfordulat jobbra jobb karon, oldalsó fekvőtámasz.
50. Károk oldalsó középtartásban, lengetés előre (1), oldalra (2), vissza (3), oldalra (4).
51. Bal mérlegállásba lassan 1—2—3—4, benne karkörzés 1—2—3—4, jobb mérlegállás lassan 1—2—3—4, kiugrás 1—2—3—4.
52. Lengetés előre (1), oldalt (2), ugyanekkor bal térdhajlítás térdeplésbe (3), lengetés előre (4), lengetés oldalt láb (jobb oldalt).
53. Törzshajlitgatás jobbra 1—2—3—4, jobb kar csipőn, bal kar test előtt köröz. Jobb kar rézsutos magastartásba 1—2—3—4.
54. Bal kar test előtt jobb karhoz 1—2—3—4. Jobb kar rézsutos mélytartásban. (A másik oldalon ugyanez.)
55. Lengetés előre 1, hajolni hátra 2—3—4, előre 1—2—3—4. Lengetés előre 1, hajolni hátra 2—3—4, előre 1—2—3—4. Lengetni, előre hajolni balra 1—2—3—4, karlengetés előre 1, oldalt 2, bal láb oldalt ki, pihenj!

Tornaünnepélyre is igen alkalmas mozgástorna fenti gyakorlat. Az egész jó begyakorlás után ütemezés nélkül történik. Nagyban fejleszti a tanulók ritmusérzékét, együttes, közös munkára serkenti az egész osztályt, s különösen szép látvány a szemnek az osztály egyöntetű, gyönyörű munkája. Teremben éppugy gyakorolható, mint szabadban.

M E S E D É L U T Á N

Krisztus Jézus született...

Karácsony délutánján, úgy három óra táján, azt mondja Koppáncs Gábor özvegyember a fiának, Péternek.

— Kisfiam!... Kimégy az erdőre gallyért. Szedel vagy egy öltre valót és haza hozod. De ne maradj el nagyon sokáig, mert a Jézuska hamarosan megérkezik.

No, bekecset kapott magára Péterke — amolyan foltozott, szinehagyott alkalmatosságot — és nagy boldogan utnak indult. Nehezen haladt előre, mert a sikos uton minduntalan a földre zötytyent. Nem mérgelődött. Mosolygott. Tetszett neki a dolog.

Végre célhoz ért. Munkához látott. Félórai lázas igyekezet után, már előtte magasodott a rőzsecsomó. Vállára emelte. Haza indult. Feleutnál ezüsttestű autó suhant el mellette. Péterke kíváncsian nézett utána. Ahogy figyelt, látja, hogy a kocsi hirtelen nagyot zökkent és valami színes csomag potytyan ki belőle a havas utra. Az autó nem állt meg. Tovább rohant, mint a fürgeteg. Kicsi Koppáncs nagyot fűttyentett. A rőzsét a földre dobta és a csomag felé igyekezett. Fölemelte. No, elég nehéz volt. Forgatta, vizsgálgatta.

— Ajándék valakinek — suttogetta. — Né, az alja meg lyukas.

Az volt és egy fényes trombita kandikált ki belőle.

Péter nem időzött tovább. Vállára kapta a rőzsét, a csomagot meg a hóna alá fogta és nagy léptekkel haza sietett az utszéli viskóba, az édes otthonba.

Az apja az ajtóban várta.

— Sokáig oda voltál, fiacskám... már aggódtam érted.

A gyermek egy szót sem szólt. A rőzsét a konyha földjére dobta, aztán bement a szobába. Öreg Koppáncs fejcsóválva utána.

Ahogy bent voltak, Péter megállott. Elbámult. Kis karácsonyfát látott maga előtt. Amolyan szegény gyermeknek való. Szép gyertyával a tetején, disz, meg édesség nélkül. Közélettebb ment hozzá. Elgyönyörködött benne. Aztán az apjához futott. Megcsókolta a kezét.

— Köszönöm, édesapám... — hálálkodott kigyulladó szemmel.

— Ne nekem köszönd, hanem a Jézuskának — mondta komolyan az apa. — De... ni csak!... Mi van a hónod alatt?

Péterke mosolyogva mondta:

— Csomag!

— Csomag? ... Hol vetted?

A gyermek beszámolt. Aztán így folytatta:

— Mivel én találtam, az enyém.

Azzal kinyitotta a pirosnyelű bicskáját, hogy felbontsa vele a csomagot.

Az apa megfogta a gyerek kezét.

— Megállj!... Ne nyúlj hozzá!... Igaz, te találtad, de azért mégsem a tied. : Azé, aki elvesztette.

Péter jó és engedelmes fiu volt. A lelt tárgyat bontatlanul az asztalra helyezte, majd a karácsonyfa mellé ült. Az apja is. Hallgattak. Titokban pedig a kíváncsú és titokzatos csomagot nézték. Hogy mi lehet benne.

Ahogy így üldögéltek, egyszer csak nyilott az ajtó. Sose látott, jól öltözött idősebb ur lépett be rajta.

— Jó estét — mondta barátságosan. — Kérem... elveszett az autóból egy értékes ajándékcsomag, amit a kicsi unokámnak szántam... Nem találták meg véletlenül?... Azért kérdek, mert a maguk háza előtt vezetett el az utam.

Péterke nagyot sóhajtvá kézbe vette a csomagot. Az ur elé vitte.

— Ez volt az?

— Igen — örvendezett az idegen. — Köszönöm... azaz... hm... érdekes... amint látom, maguk nagyon szegény emberek, ugye?

Öreg Koppánics felelt a kérdésre.

— Nem szegény az kérem, akinek hite van... Némely királynál is gazdagabb.

— Értem — motyogta az idegen. — Aki hisz Jézusban, az nem nyul a máséhoz. Barátaim, — mondta most hangosan. Itt hagynám az ajándékot, ha megengednék. Majd kap mást az unokám.

Nem várt feleletet a jószívű ember. Köszönt és nagy csendesen eltávozott.

Aztán térdre borultak a karácsonyfa előtt és Jézus dicséretébe fogtak.

„Krisztus Jézus született,
Örvendezzünk.
Néki örök éneket
Zengedezzünk...”

Szállt, szállt az ének a magasba. Tul a hegyeken, tul a csillagokon. Felröppent egészen az égig, a kis Jézus birodalmáig.

(Arató Béla).

Jézus

Nem volt a bölcsője	Amikor meglátták.
Aranyból, gyémántból —	Nem volt pompa, tor, fény,
Egyszerű emberek	Csengő ezüst-serleg —
Rótták össze fából, —	Kis pásztorfiucskák
És szent lett a jászol...	Zsoltárt énekeltek —

Nem álltak körülte	Nem volt gyöngé testén
Rangos urak, dámák —	Drága selyem-pólya —
Jámbor, öreg barmok	Egy imás, szűz asszony
Nyaldosták a lábát,	Takargatta gyolcsba
Örömen a percnék...	S dajkálta, ápolta.

Ékes biborpalást
Nem borult reája,
S Ő lett a világnak
Örök igazsága:
Királyok Királya!

(Vályi Nagy Géza).

Magyar gyermekek

Karácsony hetében Vas János Kassán járt fuvarban. Míg fáradt lovai egy fuvaros-cimbora felvigyázása alatt a Steinberger-kocsma istállójában pihentek. János besétált a Főutcára, egy kicsit szétnézni a világban. Bizony itt sem talált vidámabb dolgot, mint amilyen a világ most odahaza. Az ellenséges katonák sétálnak, igen fennhordják az orrukat, az idevalósi népek meg úgy jönnek-mennek, mintha mindnyájának a lelke egyazon halott miatt borult volna fekete gyászba. A boltok nagy tükrös ablakaiban, hiszen csak van, van, sok mindenféle megnézni való, de ezek se olyanok, mint ennek előtte.

Ahogy János így nézegette a világot és a boltok nagy tükrös ablakait, egyszer csak azt vette észre, hogy két ur összehatalálkozott a járdán, a háta mögött s szóbaállnak egymással. János hallgatta, hogy mit beszélnek.

— Fogtok-e valamit vásárolni a gyermekeknek karácsony estére? — kérdezte az egyik. — Hát, — felelt erre a másik —, persze, hogy fogunk. Ezt muszáj! Igaz, hogy elzavartak a hivatalomból s koldussá tettek örök életemre, igaz, hogy ami butorunk volt, nagy részét már pénzzé tettük, az is igaz, hogy már majd éhen veszünk, de karácsony szent estéjére mégis muszáj a gyermekeknek örömet szerezni. Hiszen olyan szomorúak most ezek a szegény gyerekek. Ugy határoztuk a feleségemmel, hogy eladjuk a karikagyűrűnköt; így a jegygyűrűk árán valamit csak vehetünk az öt síró gyereknek...

A két ur tovább ment. János pedig elgondolkozott a hallott beszéd felett. Rettenetes dolog lehet már az, ha az ember a karikagyűrűket kénytelen eladni!

Dehát másfelől az bizonyos, hogy a gyerekek kedvéért, éppen ebben a szomorú világban... János gondolatai hirtelen hazaszárnyaltak s valami megmondhatatlan aggodalmak érzésével röpködtek körül a két gyereket. Nem, csakugyan nem olyanok mostanában ezek a gyerekek sem, mint amilyenek voltak, nem olyan vidámak, nem olyan virgoncok! Ennek előtte majd felfordították a házat a jókedvükkel, az iskolapajtásokkal folyton hancuroztak, most meg ha együtt van is az utcából valamennyi gyerek, nem igen lármáznak, inkább megbúvnak valahol, s olyan csendben jönnek-mennek, mintha szegények már ők is éreznék, hogy a nyakunkra ült az ellenség! No, gondolta János, ámbár rendes időkben csak vásárkor, meg bucsu napján szokás a gyerekeknek ajándékot venni, most vesz nekik karácsonyra is valamit. Hadd örüljenek az ártatlannak, ha már az öregek tele vannak keserűséggel!

János kinézett egy alkalmas boltot, bement, s a kisebbiknek, a Pistának vett egy üveggolyót, a nagyobbiknak, a Jancsinak pedig egy bicskát. Az üveggolyó is igen jeles találmány volt ugyan, mert ha az ember gurította, akkor a nemzetiszínű szivárvány fodrosodott benne, mint valami folyton lobogó kis zászló, — a Jancsinak szánt bicska azonban már csakugyan egészen komoly szerszám volt! Három kés volt benne: egy nagy, egy közepszerű, meg egy kicsi. Egészen véve különben olyan volt, hogy egy kisebb bicska is elég nagy lett volna egy tizenkét esztendőes gyereknek, de — gondolta magában János, — egy ilyen bicska már örökös jószág és a gyerek hamar hozzánőhet.

A szent estén János odaadta a váratlan ajándékot a gyerekeknek. Persze nagy volt az öröm! A kisebbik gyerek ugyan eleinte mindig a Jancsi bicskájára sandított, mintha az jobban tetszenék neki, mint az üveggolyó, de Jancsi, aki észrevette ezt a dolgot, félrehuzta a gyereket a kuckóba, s ott nagy komolyan valamit sugdosott a fülébe és attól kezdve aztán Pistát megnyugodva gurigázott a golyóval. Ugyan ezt sem tette sokáig, mert csakhamar elnyomta a buzgóság s markába szorítván kincsét, édesdeden elaludt.

Jancsi bezzeg nem álmosodott el: csak úgy égett az örömtől s lobogott a szemé a gyönyörűségtől. Egész este nem tette le kezéből a bicskát; még a mákosgubát is azzal ette, hol az anyjának, hol az apjának, hol a Bodri kutyának mutogatva. Alig várta, hogy felmeheessen az éjfél misére s ott megmutathassa a gyermekeknek.

Akármilyen lassúnak tetszett is az idő múlása, mégis csak mult s beharangoztak. János, a felesége, meg a Jancsi elin-

dultak a templomba. Pista otthon maradt a Bodri felügyelete alatt.

Amint a templom-hegy lábához értek, János nem az uton ment tovább, hanem lekanyarodott a Gyür-felé vezető gyalog-utra.

Hiába szabadkozott az asszony, hogy erre rosszabb az út, János hajthatatlan maradt. Jancsi megfogta az anyja kezét s így mentek fölfelé a Gyür-oldalon. A gyerek azt érezte, hogy az anyja keze meg-megreszket, az anyja meg azt, hogy a gyerek keze forró...

Egyszer aztán nagyot sikított az asszony, megcsuszott a síkos ösvényen. János azonban nem tágitott s nevetve mesélte, hogy itt valaha temető lehetett, azért olyan hepe-hupás a föld. De ha csakugyan temető lett volna is itt valaha, akit száz esztendővel ezelőtt ide temettek, örül, hogy pihenhet s nem kívánczik fel, ebbe a mostani zavaros világba.

Az éjféli misére egybegyült az egész falu. Ugy tele volt a templom, hogy Jancsi alig tudott felfurakodni a kórusra, az iskolásgyermekek helyére. Már a lépcsőről integetett a Szabó Palinak, hogy valami mutatnivalója van. Bele is nyult a zsebébe, de a bicska nem volt abban sem, a másikon sem, sehol. Rettenetes, de úgy látszik, a bicska elveszett! Nyilván a Gyür-oldalon, mikor az anyja keze után nyult! Jancsinak elállott a szive dobogása, forróság öntötte el a fejét; szédülve támolgott ki a templomból, s mint valami álmjáró, elindult a Gyür felé.

Meddig kereste, azt senki sem tudja, de bizony már majdnem világos reggel lett, amikor az apja, anyja, meg a szomszédok végtére rátaláltak, amint egy horpadáson arcra borultan, eszméletét veszve, ott feküdt a sáros földön.

Apja ölében vitte haza, a fiu teste csupa tűz volt, valami gyulladás bántotta.

Jó darabig úgy feküdt otthon is, ahogy letették, déltájban azonban hirtelen felült s tágranyilt szemekkel körülnézett a szobában.

— Nem tudok aludni, édesanyám, — szólt az anyjához —, ha egyszer ők nem alhatnak...

— Kik?

— A halottak édesanyám, a Gyür-oldalon...

János, a felesége, meg a szomszédasszony egymásra néztek. Utoljára János megemberelte magát:

— Rosszat álmodtál Jancsi fiam, fordulj be, azután elfelejted.

— Nem álmodtam én ezt édesapám, mert láttam őket! Odajöttek hozzám s beszéltek. Az egyik azt mondta: hogy nem lehet itt nyugodtan pihenni, mert ellenség lába dobog a földön. A másik azt mondta: ezer mértföldről is megérzik ők,

ha egy ellenség jár is az országban! Én erre megmondtam nekik, hogy nekem már van bicskám, s ha megtalálom, tudom mit kell vele csinálni!... Mert mi, a Szabó Pali és a többiek már régen megfogadtuk, hogy: ha mi megnövünk, rögtön nekimegyünk az ellenségnek s kihajtjuk őket az országból mind egy szálíg...

Mig a lázban égő fiu így beszélt, az apjának torkában lüktetett a szíve s akaratlanul is megszólalt:

— No, nem kell nekik addig várni, fiam, amíg ti felnőttek! Majd eligazítjuk mi ezt!

A Jancsi gyerek arcán erre nagy öröm boldogsága sugárzott fel s így szólt:

Édesapám, aztán megmondhatom nekik, hogy: kendtek se hagyják ennyibe ezt a dolgot?

— Meg, fiam, megmondhatod nekik, bátran!

— Akkor édesapám, holnap éjszaka megmondom nekik...

Ugy is történt. Karácsony másodnapján éjfél tájban szegény Jancsi gyerek lelke elszállt hirt adni a régi temető halottainak, hogy: nem kell nekik addig várni, míg a gyermekek megnőnek!

Mikor a temetésről János, meg a felesége azon a szomorú gyűlöldali gyalogösvényen hazafelé igyekeztek, János egy helyen hirtelen megállt s előre hajolt: a Jancsi bicskája hevert a földön... Felvette s odamutatta a feleségének. Az nem tudott szólni szegény semmit, csak bólintott a fejével, hogy látja, pedig talán nem is látta, úgy tele volt mind a két szeme könnyel.

János odahaza nagy busan leült s sóhajtozva kitisztogatta a sáros bicskát. Egyszer csak elébe áll Pista, most már az egyetlen gyerek.

— Aztán, ha kitisztította édesapám a bicskát, adja majd ide kend, mert: ez most már az enyém!

János csak bámult a gyerekekre, hogy ez hétesztendős korában úgy beszél, mintha örökségén osztozkodnék. De Pista nem hagyta annyiban a dolgot:

— Biz' igen édesapám, a szent estén Jancsi azt sugta nekem, ide a fülembe, hogyha ő el is találna esni a csatában, az enyém lesz a bicska, de csak úgy, ha megfogadom, hogy én is arra használok, amire ő gondolta... Én aztán megfogadtam!

Erre János nem tudott mit szólni. Csak megsimogatta egypárszor a gyerek buksi fejét, aztán felállott s a tornác alól messze elnézett a Boldva-völgye felé...

A Boldva felől olyan tavaszt-igérő szellő fujdogált, amilyen nem ó-esztendő körül, hanem leginkább a feltámadás ünnepe táján szokott fujdogálni...

(Bartóky József után).

A karácsonyfa meséje

Giling, galang, giling, galang, Betlehemi kicsi harang Csilingeljen csengő nyelved, Hogy figyeljen minden gyermek.	Kipi-kopi, sűrűn, pergőn, Aranyfejszék kinn az erdőn, Csillaglámpák fénye mellett Fölverik az égi csendet.
---	---

Ha nem zörög se szó, se szék, Elmondok egy édes mesét; Az este, hogy elaludtam, Angyal sugta s megtanultam.	S ahogy ledől egy-egy fácska, Szorgos törpék nekilátva Telerakják minden jóval, Jó gyermekeknek valóval.
--	---

Messzi, messzi égi tájon, —Hová titkon én is vágyom— Tegnap éppen alkonyatkor Nagy mozgás lett este hatkor.	Lesz ott csodás alvó baba, Ezüstdió, aranyalma, S amibe szívesen harapsz: Szóló-szóló, csengő-barack.
--	--

Csillagfényen, holdsugáron, Gyémántcsengős pici szánon, Milliő kis angyal szálla, Aranyfűrés, fejsze nála.	S amint kész van ezer darab, Ezer fogat rögtön szalad; Hátral angyal ül a fával, S hajt egy törpe sodrófával.
---	--

Égi fenyveserdő szélén Megálltak a rubintréten: Rubintréten csupa manó, Isten tudja, hova való.	Kis határon, nagy határon, Fürge szánkán, vén batáron, A világon szerte-széjjel, Fenyőt visznek egész éjjel.
--	---

A manókkal kis kötelek, Nyulfogatok, őrszekerek, Zörgős hamba róka, farkas, Sok dörmögő tányértalpas.	Minden háznál meg-megállnak, Hallgatóznak, kukucskálnak, Aki jó, azt rögtön látják, S ott letesznek egy-egy fácskát.
--	---

Kezet fogtak, megpihentek, S az erdőnek neki mentek; Mire le lesz vágva, rontva Milliő kis karácsonyfa.	Az angyaltól így hallottam, Ahogy nektek elmondottam, S még ma este meglátjátok, Hogy a mesém szól-e rátok?
--	--

Giling, galang, giling, galang,
 Karácsonyi kicsi harang,
 Csilingeljen zengő nyelved,
 Óh, hogy szeret minden gyermek!

Petres Kálmán

Mennyből az angyal ...

Pistike lázban égve, elesett mozdulatlansággal feküdt ágyacskájában. Nem tudott már semmiről semmit. Nem látta már, hogy az a sok játék, amit tegnapelőtt a Jézuska hozott, mind ott van halomba rakva a kis asztalon; nem látta, hogy a papa s a mama milyen riadt rettegéssel néznek ő reá; nem vette észre, hogy doktor bácsi megfogta a kezét, megsimogatta a homlokát és aztán azt suttogetta a papának: kérem, a Természet talán még segíthet!

A szoba borongós félhomályában valami csendesség fogta körül Pistikét. Kint is nagy csend volt. Az utolsó villamos, nagyokat döccenve a váltón, régen elhaladt már a villa előtt, s fekete világra sötéten ráborult éjszakának hallgatását, hosszú-hosszu órákon át nem zavarta semmi sem. Nagy idő múlva aztán Pistike valami olyan neszt hallott, mintha megzörgettek volna az ablakot. És aztán szépen, lassan kinyílt az ablak magától és belebbent a szobába az Angyal.

Az Angyal, akit senki se látott, csak Pistike, leült az ágy szélére.

— Óh, köszönöm, — suttogetta Pistike úgy, hogy csak az Angyal hallotta — köszönöm szépen, hogy eljöttél megint. Így megköszönhetem neked, hogy tegnapelőtt, karácsony estéjén oly sok ajándékot hoztál nekem a Jézuskától!

— Azért hoztam a sok ajándékot — felelte az Angyal —, mert megérdemelted!

— Jaj, pedig én — hebegte a gyerek — sokszor szófogadatlan voltam. Mindig mondták, hogy a Gyurkával ne barátkozzam, mert ő nem hozzám való, de én, ha csak lehetett, mindig leszöktem a rácsos kapuhoz. Azért, mert: a Gyurka szeretett engem! Pedig ő már sokkal nagyobb, mint én; váltóállító-gyerek itt a mi villánk előtt. A mi kapunk mindig be van zárva; én sohasem voltam a Gyurka kis bódéjában, ő sem jöhetett be hozzánk a kertbe.

— Tudjuk, Pistike, tudjuk, hogy ebben az egész dologban szófogadatlan voltál, de a Jézuska mégis nagyon szeret téged, mert te is mindig szeretted Őt és mindig bíztál Bennel!

Pistike arcán boldog öröm hajnallott fel, de sokáig nem szólt, hanem elgondolkozva hallgatott.

— Min gondolkozol? — kérdezte egy kis idő múlva az Angyal.

— Azon gondolkoztam, hogy a Gyurka hiszi-e igazán, hogy van Jézuska? Mikor a nyáron egyszer azt mondtam Gyurkúnak, hogy karácsonykor a Jézuska majd sok ajándékot hoz nekem, Gyurka akkor olyan furcsán mosolygott, mintha ő sem hinné, hogy a Jézuska hozza az ajándékokat! Aztán egyszer azt mondta a szakácsnénk a kertésznek: hogy ha Isten

van az égben, megbünteti az apámat, mert egy bácsival összeperelt, az én apám meg is ütötte a bácsit, aztán pisztolyt vettek elő és kimentek valami erdőbe és a papám a nagy pisztollyal megölte azt a bácsit, pedig annak öt kis gyermeke volt. Én sokáig nem mertem megkérdezni senkitől, hogy igaz-e az, amit a szakácsnének mondott a kertésznek, de ha a papára néztem, mindig az a bácsi jutott az eszembe, akit pedig én sohasem láttam. Az igaz, hogy a papát is ritkán láttam. Ő sohasem játszott velem. Azt mondták, hogy ő sohasem ér rá velem játszani. Egyszer aztán megkérdeztem a Gyurkát, hogy igaz-e, amit a szakácsné mondott? Gyurka aztán azt mondta, hogy ő nem tudja, hogy igaz-e vagy nem, de azt mondta, hogyha még igaz volna is, a Jézuska én reám akkor sem haragszik. Ezt úgy mondta Gyurka, mint aki igazán hisz a Jézuskában. És azután mindig imádkoztam, hogy a Gyurka igazán higgyen a Jézuskában; még a templomban is imádkoztam ezért...

— Hát jártál templomba? — kérdezte az Angyal.

— Ha a mamával bementünk a városba, néha-néha bementünk a templomba, de csak éppen hogy benéztünk, mert a mamának mindig sok dolga volt a boltokban és korzóra kellett menni sétálni. Hanem azért lehet, hogy a mama hisz a Jézuskában. Bizonyosan nem tudom, mert ő sohasem imádkozott velem. Este, mikor én aludni mentem, mindig vendég volt nálunk, vagy a mamáék voltak vendégségben. Tegnapelőtt, amikor a Jézuska ajándékait meghozta, ugye te is láttad, akkor is tele volt a ház vendéggel... Nekem akkor már fájt a fejem, melegem is volt, fáztam is, de akkor még a német kisasszony se imádkozott velem, mert neki is segítenie kellett a nagy vacsoránál. Engem hamar levetkőztetett, beledugott az ágyba; kértem, hogy tegye mellém azt a huzós harmonikát, amit te hoztál a Jézuskától, hát azt mellém tette és azután ő is itthagytott. Én meg, pedig fájt a torkom, arra gondoltam, hogy: hogy fog örülni Gyurka, ha odaadom neki ezt a nagy harmonikát. Hiszen abba a levélbe, amit a Jézuskának küldtem, éppen azért diktáltam bele a huzós harmonikát, mert Gyurkának volt egy harmonikája, de az egészen szétment. Hát neki kértem...

Odakint nagyokat döccenve a váltón, akkor haladt el a villa előtt a reggeli első villamos. Pistike felfigyelt, mikor azután a villamos bugása a kanyarodón túl elhalt, tovább beszállt:

— Megjött a Gyurka! Már itt van a kis bódében. Bizonyosan fázik. A keze mindig kék és vörös volt. Mert szegény fiú a Gyurka. Sokszor egész napra csak egy darab kenyeret kap a mamájától. Egyszer nekem is adott a kenyereből, pedig tudta, hogy nem vagyok éhes, de azért adott, mert: szeretett!

engem. Pedig igazán csak a rácson keresztül barátkoztunk Gömbölyü kavicsot is gyűjtött nekem és egyszer adott egy törött nagyfejű srófszeget. És most én nem tudom neki odaadni a harmonikát, mert beteg vagyok. De ha meggyógyulok... Mondd, kedves Angyal, sokáig leszek én beteg?

— Nem, Pistike, meggyógyulsz mindjárt, hiszen azért jöttem, hogy meggyógyítsalak és elvigyelek innét oda, ahol nemcsak a Gyurka fog szeretni tégedet...

— Óh, a Jézuskához?! Istenkém, de jó! — suttogta a halálravált gyerek és égi boldogság fehéren sugárzó mosolygása derült fel az arcán.

— Induljunk, Pistikém? — kérdezte szeliden az Angyal.

— Menjünk, menjünk! — szólt Pistike —, de még mondanunk akarok valamit a papáéknak.

Pistike ekkor hangosan megszólalt:

— Mama kérem, azt a nagy huzós harmonikát vigye le a Zsófi a Gyurkának és mondja meg neki, hogy azt a Jézuska küldte neki és az a jó Angyal hozta, akivel én most elmegyek. De, kérem, papa, most mindjárt küldjék le a harmonikát a Gyurkának, mert a Gyurka szeretett engemet, pedig igazán mindig csak a rácson át barátkoztunk...

Az anya, mintha Pistike szavai szíven ütötték volna, megtántorodott és a vesztét érző világ eszeveszett vigalmaiban elvándorolt teste odaomlott az ágy elé, az apa meg, nem úgy, mint mikor a pisztoly után nyult, hanem nyomorultan remegő kézzel kapta fel a harmonikát, s kiszédelegve a szobából, hörögve adta ki a parancsot Zsófinak a folyosón.

Zsófi valami kendőt kapott magára, s a lépcsőn és a lejtős úton sietve szaladt le a vasszécsos kapuhoz. Siettében perze a kulcsot se vitte magával.

— Gyurka! Gyurka!

Gyurka kijött a kis bódéból és esetlen nagy csizmaival oda lépegetett a kapuhoz. Éppen mikor odaért, valami fényesség suhant fel az égre, Gyurka ügyet se vetett rá. Azt gondolta, hogy a villamos felső vezetéke szikrája lángolt ki valahol a villa mögött, a kanyarodón túl és az vetett ilyen sugárkévét az égre.

— Gyurka! — lihegett Zsófi — Pistike haldoklik! Ezt a harmonikát neked küldi. És azt üzeni, hogy ezt a Jézuska nevével az az Angyal hozta, akivel ő most elmegy...

Gyurka valami sejtelmes érzéssel akaratlan felvetette szemét az égre, arrafelé, amerre az imént az a fényesség felsuhant és bárha ő azt tudta, hogy a huzós harmonikát nem az égből kerülnek a földre, — most mégis érezte, hogy ezt a harmonikát csakugyan a Jézuska küldte, mert a szeretet maga a Jézus!

Zsófi a vasszécsón kidugta félig a harmonikát. Gyurka re-

megő kézzel nyult utána. És amint így huzta volna kifelé a harmonikát, az valahogy megakadt a vasrács valami cifráságában és egymásután négy-öt hang megszólalt, hosszan, hangosan, diadalmat jövendőlő harsogással, úgy, mintha gyermekszívekből felfakadó megváltó szeretet himnusza zendült volna fel a lassan hajnalodó téli szürkületben.

(Bartóky József).

Két kis leány karácsonya

Karácsonyfát kapott Olga,	A vicéék kis Katója
Most lesz immár pompás dolga!	A Szent Este siratója.
Díszes fáját angyal keze	Benézett az ablakon át,
Aranyszállal szórta tele,	Meglátta a karácsonyfát,
Alig látszik tőle zöldje,	Alatta az alvó babát,
Vajjon hol a termőföldje,	A baba szép selymes haját.
Hogy jó dió, aranyalma,	Olyat kíván a kis fruska,
Szép mogyoró termett rajta?	Mért nem küldött a Jézuska?
Sok hópehely hullott rája,	— Nem való hozzánk kislányom,
Mégis ég minden gyertyája,	Olyan nekünk, mint egy álom! —
Miket a Jézuska gyújtott...	Anyja szava oly megható,
De Olgának más is jutott.	De nem érti a kis Kató,
	Forró vágyban ég az arca,
	S nagy az anya lelki harca.
A karácsonyfa tövében	Egy-két percig hallgat Olga,
Alvó baba szunnyadt szépen,	Érzi, mintha hibás volna.
Hosszu szőke haja selymes,	— Gyere be csak, — szól Kató-
A ruhája, jaj, de helyes!	kám!
Nem is adná másnak oda,	Van nekem két hajasbabám.
Hogyha kérné, szó sincs róla!	Megtartom a régi babát,
De onnan künnről mi zajlik?	Mért ne adnám neked ezt hát?
A Szent Estén sirás hallik.	Itt a diód, a mogyoród,
Meg kell tudja, ki busul ma?	Legyen vidám karácsonyod.
Különben rossz lesz az álma.	

Csend van a karácsonyfa körül,
Kis Kató már otthon örül.
De nemcsak ő, örül más is,
Angyalt küldő Jézuska is,
Ki a jó gyermekeket látja
S szerető szívébe zárja.

(Nelli néni).

Falusi betlehem

Csengő bottal kocogtatják az ablakot. Kivül ének:

*Dicsőség a magasságban Istennek,
Békesség a földön minden
Jóakaratu embernek!*

FŐANGYAL:

*Örvendjetek, megszületett
Bellehemben a Szeretet.
Pusztul a hó a nagy pusztaságon,
Nincsen eny-hely, nincs virág az ágon.
Madár sem szól, fagyos a Nap szája,
Ránk borult a világ éjtszakája.
De halljátok: remény szólt az égből:
Csillag hullott Szűzanyánk szeméből,
S ahova hullt az a fényes csillag,
A setétség világosra virradt,
Szomoru föld száraz rózsafája:
Ma éjjelre kihajtott az ága.
Kivirágzott, — s virágzik azóta,
Reményünk, a karácsonyi Rózsa...*

(Az angyalok belépnek, kezükben betlehem s énekelik):

*Mostan kinyílt egy rózsavirág,
Kit oly régen várt az egész világ.
Bellehemben kibimbózott: zöld ág,
Mennyből király-méltóság.*

*De nem talált szállást a városban,
Maradása lőn csak istállóban,
Mert lakoók inkább gazdagokon
Kaptak, mint az Ur Jézuson.*

*Szűz Mária itt kesereg sorsán,
Szent Józseffel Szent Fiát altatván,
Nyugszik vele csak egy kevés szénán,
Könnyei kicsordulván.*

PÁSZTOROK:

*Pásztorok, pásztorok örvendezve,
Siessünk Jézushoz Bellehembe,
Köszöntést mondani a Kisdednek,
Ki váltságot hozott az embernek.*

(A pásztorok lefekszenek. Az angyalok meggyújtják a betlehemi kismécsest s énekelnek):

*Mennyből jöttünk mi hozzátok,
S ime néktek jóhírt mondunk:*

*E mai nap egy kis Gyermeke
Szüztől született tinéktek.
A Gyermeke szép és oly ékes,
Vigasságra kellemetes.*

(A pásztorok verik az ébresztőt.)

*Pásztorok, keljünk fel,
Hamar induljunk el,
Mi Urunknak, Jézusunknak
Tiszteletet tehessünk.*

(Körben járnak s egyenként letérdelve imádják a kis Jézust.)

1. PÁSZTOR:

*Áldott kis Messiás, nemzetünk királya,
Köszönt először a szegény pásztor szája.
Nem hozhattam néked semmit se egyebet,
Csak egy korsó frissen kifejt tejet.*

(A korsót leteszi, térden marad.)

2. PÁSZTOR:

*Itt egy szép kecskebőr, tenéked ajánlom,
Édes kis Jézuskám, lábacska ne fázzon.*

(Leteszi a kecskebőrt, térden marad.)

3. PÁSZTOR:

*E kis bárány legkedvesebb jószágom,
Kegyes Jézus, im tenéked ajánlom.*

(A bárányt a jászol mellé teszi s helyére térdel.)

5. PÁSZTOR:

*Friss kenyeret hoztam kis kezébe,
Édesanyám ma reggel sütötte.*

(Leteszi s letérdel.)

6. PÁSZTOR:

*Nincs egyebem, hoztam hát
Egy kis finom vajacskát.*

(Leteszi, letérdel.)

7. PÁSZTOR:

*En meg darab sajtot adok,
Amit édesanyám adott...*

(Leteszi, letérdel.)

8. PÁSZTOR:

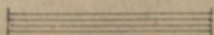
*E hófehér galamb csak azt turbékolja,
Fogadj el szívesen aranyos Jézuska.*

4. PÁSZTOR (legkisebb, eddig a szélen elhúzódva maradt s onnan beszél):

*Édes kis Jézuskám, szegény árva vagyok,
Ajándéku néked semmit sem hozhalok,
De ha elfogadod árva kis szívemet,
Néked adom s véle igaz hűségemet.*

(Letérdel.)

MIND ÉNEKELNEK:*Zengjétek, zengjétek**A Szűz gyermekét,**Égi angyal, földi nép,**Égi angyal, földi nép,**Akit nekünk küld az ég:**A drága szép kis Jézus ma a földre lép.**Jászolban született,**Ki Üdvözítőnk lett.**Ő az Isten egy Fia,**Dicsőség, glória!**(Felállnak, a betlehemet körülhordják s kimenőben énekelik):**Dicsőség mennyben az Istennek!**Dicsőség mennyben az Istennek!**Az angyali seregek vígan így énekelnek:**Dicsőség, dicsőség, Istennek.**Békesség földön az embernek!**Békesség földön az embernek!**Ki az igaz szeretet a kis Jézushoz vezet,**Békesség, békesség embernek.***Magyar karácsony 1938-ban****Karácsonyi színjáték I felvonásban.****Írta: Fejes Sándor.****Személyek: Első angyal****Magyar Bálint****Második angyal****Magyar angyal****Nagy Gábor****Angyalok (tetszés szerint)****Mélyen Tisztelt Közönség!**

Mikor a havas földre leszáll az alkony s az éjtszaka fekete palástjával takarja be a napot, mélységes csönd üli meg a magyar falvakat... Szerke a magyar ég alatt izgalomtól remegő gyermekek várják a kis Jézus látogatását... Aztán meggyuladnak a karácsonyfák gyertyái, csilingel az angyali csengetyü... Ó, milyen gyönyörű is ez a szent várakozás! Nincs a világon szebb kép ennél a karácsonyt váró gyermeki várakozásnál... Dugjuk össze most mi is fejünket, álmodjuk vissza magunkat abba az elmúlt, soha vissza nem térő boldog gyermekori édes várakozásba, s zárjuk szívünkbe a világ világosságát, a születő Gyermekeket...

I. JELENET.

(Szin: a Mennysország egy részlete, templomszerű, felhős táj, középen két hatalmas oszlop között színes, nagy üvegablak. Ettől jobbra s balra egész idő alatt a két (első és második) an-

gyal áll. A szinen nagy fényesség ömlik el).

* * *

(Angyalok sűrögnek a szinen: karácsonyfát diszitenek. Az egyik színes cukorkákat kötöz rá fürge kézzel, a másik arany-, ezüst láncokat aggat ágaira, egy harmadik angyalhajat teriget rá stb. Magyar angyal éppen egy szép kis piros-fehér-zöld zászlót helyez a karácsonyfa tetejére).

Magyar angyal: (Kötözés közben). Így ni, ez lesz a legtejetén... szegény magyar testvéreim... de régen lobogott már dicsőségesen a mi zászlónk... ma este álmodjátok vissza a szép, ragyogó multat, hátha nemsokára újra felvirrad már a magyarnak is... (Más hangon): De siessetek már kis angyaltestvéreim, nehogy elkéssünk! Azért el ne siessétek ám, mert ma a magyar karácsonyfának kell a legszebbnek lenni az egész Mennysorszáiban! Hiszen a világ legárvább, legszerencsétlenebb népének készítettük.

(Angyalok egyre jobban sietnek a diszitással. Egy másik angyal):

De mondd csak, kedves angyaltestvérem, miért olyan nagyon szomorú a magyar nép?

Magyar angyal: Miért szomorú?... Hát elrabolták tündérszép országát, ezeréves földjét, rabbá tették sok-sok testvérét... aranylő rónáin most mások aratnak... karácsonyfás hegyeit jött-ment rablók őrzik... s nincs odalent a magyar földön most magyar ház, ahol annyira várnák az Ur Jézus születését, véle az igazság feltámadását! A magyar gyermekeknek... jaj de soknak!... ma nem lesz karácsonyfájuk...

Másik angyal: (Ugyanaz, aki előbb). Dehát miért vették el azok a gonosz ellenségek a földjüket, ha a magyaroké volt?

Magyar angyal: Gonoszságból, angyaltestvérem... Gonoszságból... Mert befogadott minden üldözöttet, aki csak szállást kért tőle, megosztotta véle mindenét, földjét, termését, szívét is... Nem nézte soha, ki honnan jött, ha befogadást kért tőle, szívesen fogadta, testvérének tekintette... És mégis, ennyi szeretet sem tudta megakadályozni azt, hogy hálátlanul vissza ne éljenek jóságával. Ugyanazok a népek, akiket testvéreiül befogadott hazájába, azok tépték szét ezeréves szép országát... Elrabolták karácsonyfás Kárpátjait, szőke Tiszáját...

Másik angyal: ... Mi az a Tisza, kis testvérem?

Magyar angyal: A Tisza?... kis angyaltestvérem... talán legszebb folyó a világon. Ott született a karácsonyfás nagy hegyek oldalában, onnan fut végig az aranykalászos magyar rónaságon... És hogy minél több magyar testvért meglátogathasson, elkanyarog ide is, oda is, nem sürgős a dolga. Az alföldi népnek elmondia, mi hír van odafent, a hegyek között. Nincs magyarabb folyó nála! Meg a vize is olyan, hogy azt tartja a magyar nép: Ki a Tisza vizét issza, vágyik annak szíve vissza... S most ezt is szétszaggatták igazságtalanul. Le-

vágták fejét, lábát, csak a középső részét hagyták meg magyarnak... (Szomorun elhallgat). De úgy hallottam, nemsokára mégis magyar lesz újra a Tisza... csak magyar!

Másik angyal: Ne szomorkodj azért kis angyaltestvérem, majd megsegíti a te néped a jó Isten, hiszen tudod, hogy nem szereti az igazságtalanságot...

Magyar angyal: (Kifelé néz, majd hirtelen szól). Jaj, siessetek, éppen errefelé jön két idegen, vigyük el hamar a karácsonyfát!

(Az angyalok a karácsonyfával el. Csak a két angyal marad az ablak mellett).

II. JELENET.

Nagy Gábor: (25 év körüli „jóvágású” magyar katona. Elgondolkozva, lassan jön, a szín másik felén Magyar Bálint lép be s amint azt meglátja, csodálkozva, de látható örömmel mondja).

No, nézd csak! Magyar Bálint bácsi, a negyedik századból! Megkövetöm, de már alig ismertem rá kigyelmedre!

Magyar Bálint: (Öreg, deresfejű népfölkelő. Felnéz, csöndesen).

— Hát biz megváltozik az ember, öcsém. Nekem is elfolyt a vérem ott, a Kárpátok alján... Uzsoknál. Hát biz’ megfehéredtem egy kicsikét...

Nagy Gábor: Meg az! Nagyön hókadt színe van kigyelmednek... Rossz világ lehetett arra...

Magyar Bálint: Rossz... Dehát te hogy kerültél ide, Gábor? Ugy-e, te vagy a Nagy Gábor, a második századból? Hej, bizony régen volt az, amikor utoljára találkoztunk, husz évnél is több... De azért jól emlékszem reád... Én már ott halódtam a hegyoldalba... téged meg ott hallottalak dalolni, hogy aszongya: (öregesen énekel):

A kanyargó Tisza partján. ott születtem...

Vágyik oda vissza az én szívem, lelkem...

Ugy bizony, Gábor, nagy idő telt el azóta... Tudod-e, hogy ez volt az én halotti bucsuztatóm...

Nagy Gábor: Hát biz, kedves Bálint bátyám, magam is sokat szenvedtem még azután, hogy kigyelmed elment, izé, hogy feljött ide, a Mennvországba... Elmondhatom, ahogy kiverők onnan, a Kárpátok aljából a muszkát, megjártam én Szerbiát is, Itáliát is, Oláhországot is...

Magyar Bálint: Ne te ne! Mit beszélsz?! Oláhország? Aztán mit kerestél te abban az országban?

Nagy Gábor: Nem kerestem én, bátyám, semmit se, hanem hogy ők, az oláhok törtek be Magyarországra, hát... megkergettük őket egy kicsit, amugy magyarán...

Magyar Bálint: Már mint az oláhokat?

Nagy Gábor: Őket bizony, hát ezt hogy nem tudja kend?

Magyar Bálint: Már hogy tudnám... Hiszen nem jár ide semmiféle magyar ujság, aztán már te magad is tudhatod, mi-

ilyen nehezen kapunk hirt onnan alulról... Különösen mi, magyarok... Valami nagyon szomorú dolog lehet odalent, Magyarország...

Nagy Gábor: Hát ez már igaz, hogy nagynehezen...

Magyar Bálint: (Zavarodottan). De csak... Hm... hogy is mondjam csak no...

Nagy Gábor: (Büszkén). Nem, nem! Kivertük mi őket, ne féljen kigyelmed! Futott is a bocskoros úgy, ahogy a lába bírta, sokszor még segítettünk is neki, hogy könnyebben bírja... Egy hétre már mienk volt Nagyszeben, kettőre Fogaras, háromra Brassó, egy hónapra meg a fővárosuk, Bukarest... Bizony, bátyám, kihajtottuk őket az országból, de még az övékéből is! A tulajdon országukból... Most aztán nincs hazájuk!

Magyar Bálint: Azt mondd, hogy nincs hazájuk?

Nagy Gábor: Nincsen ám! De úgy kellett nekik! Minek acsarkodtak a magyarra, mikor mi semmi rosszat nem tettünk nekik! Vagy az volt a bajuk, hogy megtürtük őket a földünkön s úgy bántunk velük, mint tulajdon testvéreinkkel?

Én meg ott estem el a nagy olasz sikszágon a legnagyobb diadal közepiben. Ott kaptam egy golyót a mellembé, aztán idekerültem én is... de a csapat, az ezred, az másnap indult tovább, így szólt a parancs, hát így kellett lennie!... Magyar bakák járták a rizsföldeket, ők szedték le a citromot, narancsot, honvédek ették meg a makarónit is... mert a magyarok győztek... nekik kellett!

Magyar Bálint: (Egyszerűen nagyobb érdeklődéssel). S te ezt mind láttad is, ott voltál?

Nagy Gábor: Én már nem. Engem még a Piavénál mellbelőttek... de azért nem sajnálom, hogy el kellett jönnöm közülük... csakhogy győztünk...

Magyar Bálint: Hallod-e, igazad van. Meghaltunk, mi is, de mégis győztünk! Mert nemcsak az győz ám, Gábor öcsém, aki a győzelem után hazamegy nagy pántlikásan-nótásan, széles mellén a sok-sok medáliával... nemcsak ők győztek, hanem mi is, akiknek teste ott porlad valahol a Kárpátok között, az olasz sikszágon, a szerb mocsarak közt, mindenfelé a nagyvilágon... Mert honvédvérből terem a győzelem, igaz-e, testvér?

Nagy Gábor: Hát ez már való igaz. Így kell lenni valahogy...

Magyar Bálint: Hát győztünk, mégis csak győztünk! Édes jó Istenem! jaj, de szeretnék végignézni most a kanyargós Tisza partján... meg a vasi földeken... gondolom, milyen lobogós, virágos, daloló, kacagó ott most minden... hát mégis csak mi győztünk... nekünk kellett... (Elgondolkozva). Aztán te, Mihály, ha otthon annyi sok a virág mostanában... jut-e abból a nagy diadalból valami a mi számunkra is?

Nagy Gábor: Már bizonyosan úgy kell lennie, csak nem feledkeznek meg rólunk odalent... (Most észreveszi az abla-

kot a két angyallal). No, nézze kigyelmed: ablak!

Magyar Bálint: Az ám! Csakugyan! Le kéne nézni! (Egy lépést tesz az ablak felé).

Nagy Gábor: De ezek az angyalok úgy látom, arra vigyáznak itt...

Magyar Bálint: Hát meginstáljuk őket, hátha megengedik...

Nagy Gábor: Hát próbálja meg kend, mert én ugyan meg nem kértem. Már hogy mernék én ilyen gyönyörűséges angyalokat megszólítani?!

Magyar Bálint: No öcsém, terajta se látszik meg, hogy amolyan háborut járt katona volnál! De én öreg honvéd vagyok, voltam kihallgatáson már az ezredes urnál is, az pedig már csak igazán nagy ur volt... Én hát megpróbálom.

(Megigazgatja magát, kihuzza mellét, megpödrí bajuszát, aztán odalép az angyalok elé, keményen tiszteleg, katonásan jelentkezik. Aztán alázatosan, kérve mondja el kérelmét).

— Hm. Magyar Bálint honvéd alázatosan jelentem, kihallgatásra gyöttem egy kérelemmel. Nem kaphatnánk engedelmet, én, meg a Gábor öcsém arra, hogy letekinthessünk a földre egy kicsikét... Tetszik tudni, mi a dicsőséges, diadalmas, lobogós Magyarországot szeretnénk látni, akit odahagyunk, amikor feljöttünk ide... Rég nem tudunk hirt róla, meg az otthonmaradottakról sem... Hát csak azt szeretnénk megnézni, mit csinálnak odahaza...

Első angyal:

Ne bántson téged földi ember, mi változás van odalenn,

Lobogódiszes-e az ország, vagy a zokogás végtelen...

Örülj, hogy téged Isten kegyelme dicsőségébe fogadott.

Hogy Krisztus vére hullásáért néked is kegyelmet adott.

Magyar Bálint: Csak legalább hazaláthassunk egy kis időre...

Második angyal: Sajnálom, szegény lélek, nem lehet!

Magyar Bálint: Talán csak nincs valami baj odalent, Magyarországon?

Második angyal: Ne légy kíváncsi. jólélek, örülj, hogy velünk lehetsz s itt vagy köztünk.

Magyar Bálint: Hát szó, ami szó, sohasem gondoltam, hogy valaha is idejuto a gyönyörű Mennysországba, de azért csak kíváncsi vagyok...

Nagy Gábor: (Közbeszól): ...mit csinál az asszony, meg a gyerekek, az én fiam, a kis Gábor, megnőtt-e már? Tudja-e, hol vagyok? Aztán rendben van-e a házuk tája? Művelik-e rendesen a kis földünket? Csak ezt szeretném látni...

Magyar Bálint: Már mint a dicsőségünket?

Nagy Gábor: Hát azt is... Én legalább láttam, amint kihajtottuk őket a házukból, a világba, idegenkenyérre...

Magyar Bálint: Én még ezt se láttam, semmit se láttam, csak azt a rengeteg sziklát fenn a Kárpátokban, meg a zúgó vihart a fejem fölött, meg a sziklátvágó gránátokat, a tenger

muszkát, mely úgy tört ránk, mint a sáskaraj... Aztán nem láthattam a végét, a dicsőséget, mert golyót kaptam a testembe... aztán elöntött a meleg, elsötétült körülöttem a világ... nem láthattam többé semmit...

Magyar angyal: (Jobbról jön a színre). Hát ti mit szomoroktok itt jólekek, nem tudjátok, hogy idefent nincs helye a szomorúságnak?

Magyar Bálint: (Erőt vesz magán). Már hogyan tudnánk, kérem szépen... Hiszen nem is szomorkodnánk mink... Már hogy is szomorkodnánk... (Mihályhoz). No, gyere, öcsém, menjünk hát innen...

Magyar angyal: (Elébük áll). Nem úgy van az! Hiszen látom, hogy nagy bánat van a lelketeken. Mondjátok hát, mi bajotok?

Nagy Gábor: Semmiség, instálom, igazán semmiség...

Magyar Bálint: (Közbeszól bátrabban). Nem akartunk mi rosszat, csak éppen hogy le szeretnénk volna nézni egy pillanatra a földre, ott is Magyarországra, a mi szép hazánkra...

Magyar angyal: Hát ti magyarok vagytok?

Magyar Bálint és Nagy Gábor: Azok volnánk...

Magyar angyal: Talán éppen magyar hősök?

Magyar Bálint: Azok bizony, megkövetem szépen... Azért szeretnénk volna lenézni, csak meghaltunk a hazáért s most nem láthatjuk a diadalát.

Magyar angyal: (Nagy részvéttel). De hiszen könny csillog a szemben, jó öreg!

Magyar Bálint: (Elfordul, kitörli öklével szeméből a könnyet). Nem könny az, kérem, csak gyöngeség...

Magyar angyal: Tudjátok mit, én is magyar angyal vagyok. Tudom, miért vágytok annyira letekinteni hazátokra. De csakugyan szeretnétek látni hazátokat? Akkor is, ha nem olyan boldog amint szeretnétek látni? Ha nem az övé lett volna a dicsőség, hanem az ellenségeié? Ha most más volna ur földjeinek nagyrészén, nem ő?

Nagy Gábor: Akkor is, csak megláthassam a kis Gábor fiamat még egyszer... iskolás-e már a lelkem?

Magyar angyal: Hát te mért hallgatsz, jó öreg? Te már nem vagy kíváncsi?

Magyar Bálint: Én?... Hát azt tetszik gondolni, hogy nem az én hazámé lett a dicsőség? Hogy mások volnának az urak földjén? Azt nem tudom elhinni...

Magyar angyal: (Az angyalokhoz). Kedves testvérekem, kérlek, engedjétek meg e jó lelkeknek, hogy nézzenek alá hazájukra, amelyért életüket áldozták...

(A két angyal elfordul az ablaktól, jelezve, hogy lehet).

Magyar angyal: (Az ablakhoz megy, kitárla, majd a katonákhoz). Nézzetek le hát, ha annyira vágytok lenézni hazátokra... Bár azt látnátok, amire úgy vágyakoztok: dicsőséget, diadalt, boldogságot... (Szomorúan sóhajt, balra el).

Magyar Bálint: Na, Gábor, hát lenézhetünk...

Nagy Gábor: Hát mégis lenézhetünk... megláthatom a fiamat... a házamat... de régen láttam őket...

Magyar Gábor: Gyere hát no! Ne vesztegessük az időt... Hogy dobog ez a vértelen szívem...

Nagy Gábor: Az enyém is, szinte reszketek, most lenézhetnék, de — nem merek mégse.

Magyar Bálint: Hát katona voltál, Gábor, aztán nem mersz? Nem szégyeled magad? Gyere no! (Odamennek az ablakhoz, lenéznek).

— Te, Gábor! Mit látsz? Olyan gyöngye a szemem...

Nagy Gábor: Semmit... semmit... mintha valami nagy feketeség volna a földön... a Tiszát keresem, de nem találom sehol... a Kárpátok is mintha ködben ülnének... Sehol egy lobogó, sehol virág... mintha gyászfátyollal borították volna be a földnek azt a részét, ahol Magyarország van...

Magyar Bálint: Aztán mit látsz még?

Nagy Gábor: Mintha lassan oszlanék a köd,
Homály dereng az ősi rög fölött.
A kanyargó hűs Tiszát keresem,
S mellette a falunk, odalenn...
Ott van... de drága Bálint bá'
Idegen a zászló a községházán!
A Tisza mellett idegen az ur!
Munkács, Szatmár, Bereg is pusztul...
Idegen őrség, idegen parancs
S zokogás, jajszó hallik ott, alant...
Kassán jajszó és a lánc csörög,
Vértanukkal telnek meg a börtönök...
Nem hallani, csak dölyfös cseh szavát...
Nem nézhetem, nem bírom tovább!
(Remegve, egyre nagyobb fájdalommal):
Erdélyben aggokat ostromoznak
Vad, bocskoros idegen katonák,
S nőket tipor a sárba
A dühtől kegyetlen vérszomjas oláh...
A koldus székely messze bujdokol,
S vérző szive nem lel írt sehol...

Magyar Bálint: (Elcsukló hangon).

Ne mondd tovább. A szívem megreped...

Nagy Gábor: De legnagyobb a jajszó északon,
Hol nagy Rákóczi járt egykoron,
Ott most a gyáva cseh lett az ur:
S marja, a magyart, tótot vadull
Ki férfi előtt soha meg nem állt...
Átok kíséri utját, merre jár...

Magyar Bálint:

Elég, elég... ne mondd, öcsém, tovább...
Nincs nép minálunk árva, mostoha...

(A földről felhallatszik a karácsonyi harangszó, orgona és ének hangja. Dicsőség, mennyben az Istennek...)

Nagy Gábor: Odalent most ünneplik az Ur Jézus születésnapját... Karácsony van... Boldog öröm terjeng a szíveken... csak egy nép nem érezhet örömet e szent estén...

Magyar Bálint:

De csend... ne zavarjuk a holtat,
Hogy álmodjon letűnt rég időről,
Győzedelmes, mámoros csatákról,
Lobogó diszről, szép magyar csudákról...
Legyen az álma virággal tele,
Fényes, ragyogó, milyet érdemele...
Most pedig sirjunk sűrű könnyeket:
Atyám, haragod keményen büntetett...

(Mereven, szinte dermedten megrázza Gábort): Gábor, miért nem sirsz?!

Nagy Gábor: (Tompán). Nem tudok... csak azt érzem, hogy itt, bent valami megszakadt... hogy fáj valami, nagyon fáj... imádkoznék, de most nem tudok... Pedig ami hült szívem rágja, az imádság is, zokogás is... csak nem tud szavakba ömleni... hol vegyem a könnyeket, annyi tenger könnyet, amennyi kellene...

(Lentről erősebb harangszó hallik. Magyar Bálint figyelmes lesz, közeledik az ablak felé, arcáról lassan eloszlik a kétségbeesés s bizó reménység derüje ragyog fel rajta).

— De mi van kigyelmeddel, Bálint bátyám, mit lát, hogy úgy felragyog az arca?

Magyar Bálint: Hát nem hallod, Gábor, ez valami új hang, nem temetési ének, száll, száll felfelé, szinte lelkem is újra éled...

Nagy Gábor: Karácsony este van, kedves Bálint bátyám, Dicséret száll fel az égbe szellő szárnyán...

Magyar Bálint: Az van, Gábor, magyar karácsony! A magyar igazság születésnapja!

És nincs hatalma többé a gázságnak,

Én újra látok könnyeimen át:

Szétfoszlik lenn a trianoni bánat:

Tekintetem a jövőkbe lát.

Ott leng majd újra minden ház falán

A magyar lobogó, újra ott lesz, ott ám!

Kincses Erdélyben székely lesz az ur,

Felvidéken Krasznahorka fog uj

Dalt zengeni bus tárogatókon...

Megszületett immár világ igazsága:

S megjön majd a husvét nagy feltámadással

Nagy Gábor: Édes Bálint bátyám, de szépen beszél kend.

Újra tűz lángolt fel itt, a szívemben...

Magyar Bálint: Hallod-e Gábor, hogy zúg a harang,

Látod-e a csillag aranyugarát?

Karácsony szent éjén jött az Igazság:

S elhozza nekünk a nagy — feltámadást!

(Lentről felhangzik: Békesség földön az embernek... A két katona egymásra borulva zokog, a szín elsötétül, felgyulad a színen egy karácsonyfa s előtérben erős világításban tündöklök Szent István Magyarországnak térképe fenyőkeretben. Néhány perc után függöny le).

Mit hozzon a Jézuska?

Karácsonyi gyermekjáték 3 képben.

Írta: Dr. Klenner János.

Személyek: Anya, Jóska a fia (ruhája szegényes, de tiszta) 10 éves, Juliska a lány, 7 éves, Álom tündére, Jóság tündére, Tündérkirálynő, 1. fiu, 2. fiu, 3. fiu, Tündérek.

1. kép.

(Szín: Szegény parasztszoba. Anya Juliskával az ölében, az egyik sarokban zsámolyon, Jóska asztal mellett, széken ül. Jóska előtt sokat forgatott, kopott Biblia. Idő: karácsony estéje.)

Jóska: (A Bibliából fennhangon, de akadozva olvas) „...és szülé az ő elsőszülött fiát és bepólyálá és helyezteté őt a jászolba, mivelhogy nem volt nekik helyök a vendégfogadó háznál. Valának pedig pásztorok azon a vidéken, akik künn a mezőn tanyáztak...”

Juliska: (eddig sem figyelt Jóskára, hanem arcán látszik, hogy gondolatai egészen máshol járnak, most hirtelen közbeszól) Édesanyám! Azt is mondta a Bözsi, hogy neki igazi alvó babát hoz a Jézuska, meg olyan nagy karácsonyfát, hogy a menyeezetig ér.

Jóska: (mikor huga elkezd beszélni, abbahagyja az olvasást és szintén odafigyel) A kántorék Jancsijának meg füttyülő vonatot hoz a Jézuska. Édesanyám, hát nekünk miért nem hoz semmit?

Juliska: Ugy szeretnék egyszer én is karácsonyfát kapni! Délután, hogy elküldött édesanyám a bótba, benéztünk a Mihály bácsiék ablakán, aztán már akkor ott állt a szép karácsonyfa! (élénken, szinte átszellemülve). A tetején csillogó angyalka, aztán sok, sok cukor, meg édes sütemény rajta, meg sok, sok dió, merő aranyból. Mondja, édesanyám, hozzánk sohasem jön el a Jézuska?

Anya: (sirással küzdve) De igen, édes gyermekeim, Hozzánk is eljön a Jézuska. Eljön hozzánk, de nemcsak karácsonykor, hanem sokszor eljön. Ha ti jók vagytok, ha úgy el-elnézlek benneteket, aztán eszembe jut, Istenem, mi is volna én velem, ha ti nem volnátok, ha nem vigasztalgatnátok úgy néha-néha, amikor fáradtan haza jövök, amikor a tanító ur eldicsér-

get benneteket előttem, hogy szinte elfelejtem minden nyomorúságomat, minden árvaságunkat, olyankor mindig úgy érzem, hogy eljött hozzánk a Jézuska, hogy gondol ránk a jó Isten.

Jóska: De füttyülő vonatot miért nem hoz nékem is a Jézuska?

Anya: (nagyon szomoruan) Füttyülő vonatot? Édes, jó fiam, azért nem hoz néked füttyülő vonatot, mert mi nagyon, nagyon szegények vagyunk. Nincsen édesapátok, aki kereshetne rátok, elszólitotta közülünk a jó Isten akarata és itt hagyott bennünket árván, egyedül. Itt hagyott bennünket nyomorúságban. Most nékem kellene gyenge asszonyi erőmmel megkeresnem mindent, kenyérre, ruhára, meleg szobára valót. Nem zugolodom azért én jó Istenem! Csak az a baj, hogy nemcsak mi vagyunk szegények, hanem mindenki az. Hiába kopogtatok bármelyik ajtón, nem tud ma senki segíteni a szegényen, hiszen ma a gazdag is szegény. Nincsen munka, nincsen kereset. Sokszor azt sem tudom, mit adok néktek enni másnap, szegény, árva gyermekeim! Hányszor kell dideregnünk a hideg kályha mellett, mert nincsen, amit rárajunk! Hányszor szakad meg majd a szívem, amikor látom, milyen kopott a ruhátok és nincsen, amiből másikat vegyek. Hogy tellene hát hajás babára, füttyülő vonatra, karácsonyfára? (Amíg beszél, mind jobban érzik a hangján a belső felindulás. Az utolsó szavakat már szinte kiabálva mondja, de amint befejezi, zokogni kezd.)

Juliska: (nagyon ijedten) Ne sirjon, édesanyám!

Jóska: Ne sirjon, édesanyám! Majd másként lesz ez még! Nőjek csak meg én, ne kelljen iskolába járni, majd akkor én dolgozom, nem kell majd édesanyámnak törődni napestig, minden nap. Lesz akkor majd mindig mit enni, lesz majd meleg szobánk, meg édesanyámnak is veszek majd új kendőt, új ruhát, aztán mást sem kell majd tennie, csak a templomba járni. Aztán új könyvet is veszek majd, mert ez a régi már igen elkopott. Veszek majd jó öreg betűset, hogy édesanyám is elolvashassa.

Anya: (Szemét törli). Nem, nem sirok már. Tudom, hogy másként lesz majd. Egyszer csak meghallgatia a jó Isten annyi magyar ember imádságát, aztán elmúlik a bánatunk. Mert az ám a mi bajunk, az a nyomorúságunk, hogy megváltozott a világ, hogy elvették mindenünket, hogy kifosztották szegény magyar hazánkat. Azért szegény itt most még a gazdag ember is! De tudom, majd ha ti megnőtök, másként lesz. Ugy lesz, ahogyan régen volt!

Jóska! Édesanyám, olyan szépen mesélt erről a minap! Mesélje el még egyszer!

Juliska: Mesélje el, édesanyám!

Anya: Hát bizony, nem úgy volt régen, mint ahogyan most van. No de jó, mesélek néktek.

Egyszer volt, hol nem volt, volt egyszer egy nagyon szép asszony. Ugy hívták, hogy Hungária. Aranyos palotában la-

kott, aranyos ruhában járt, minden gazdagsága megvolt. Tele a kamrája, tele a pincéje, szolgája temérdek. Süvegelte ezt a szép asszonyt, akinél szebb a kerek földön nem volt, mindenki, az egész világon. Volt aztán ennek a szép asszonynak sok-sok gyermeke, akiket nagyon szeretett, dédelgetett, minden jóval ellátott. Egyszer aztán nagy ellenség támadt a szép asszonyra, akik mind irigyelték a szépségét, gazdagságát és el akarták rabolni azt tőle. Hiába küzdöttek a szép asszony gyermekei utolsó lehelletükig, hiába ölték az ellenséget ezerszámmra, nem tudták megvédeni anyjukat. Nagyon sok volt az ellenség, legyőzték a szép asszony gyermekeit, aztán betörték sáros lábukkal az aranyos palotába, szétrombolták azt és mindent, mindent elvittek belőle. Az éléskamrából az ennivalót, az aranyat, ezüstöt, fát, vasat, sót, mindent, ami a szép asszony gazdagsága volt. És ott hagyták a szép asszonyt, összetört tagokkal, kifosztva, gyermekeit pedig szegény, földönfutókká tették... (A mese közben először Juliska alszik el, anyja nyakába kapaszkodva, majd Jóska is lehajtja fejét a kezére és elalszik.) Hát ezért vagyunk mi most olyan szegények. Mert mi is a szép asszony gyermekei vagyunk. (Ránéz előbb Jóskára, aztán Juliskára.) Elaludtatok én szép magzatjaim? Én szegény, szegény gyermekeim! (Lassen sírni kezd, feje mind lejjebb és lejjebb hanyatlik, aztán ő is elalszik.)

II. Jelenet.

(Szin elhomályosul, az Álom tündére lábujjhegyen előjön.)

Álom tündére: Elaludtak. Szegény emberek... Karácsony este van. Ilyenkor mindenki örül, mindenki boldog, mindenkinek hoz valamit a Jézuska, csak ezeknek nem jutott semmi. Pedig, Istenem, de sok ilyen szegény van ma, akinek nincsen karácsonya. (A közönséghez) Ti, akik most itt ültök és látjátok ezt a képet, vajjon eszetekbe jutott-e ez ma? Vajjon gondoltatok-e a szegényekre? Nektek bizonyára ott áll a dusan rakott karácsonyfa az asztalotokon. A ti Juliskátoknak bizonyára hozott a Jézuska hajas babát, a ti Jóskátok bizonyára kapott fűtőlő vonatot, vagy ha azt nem, de ruhát, cipőt, meleg kendőt csak hozott mindegyitöknek a Jézuska? De látjátok, itt a szegénységet? Jusson eszetekbe ma emberek, hogy olyanok is vannak, még itt, a mi falunkban is, akiknek talán nem jutott még ma sem vacsorára való. Ma a szeretet ünnepe van. Nos hát, emberek, nénikék, bácsikák, még nem késő! Mutassátok meg, hogy tényleg lakozik a szívetekben szeretet. Istenem, ha mindenki, akinek jutott bőségesen, csak egy-egy karaj kenyeret adni azoknak, ma a szeretet ünnepén, akinek nincsen, de szép ünnep volna akkor ez a mai! Bizonyára elmosolyodna ott a jászolban a ma született kis Jézus és szinte hallom, odafenn az égből az angyalkák hogyan tapsolnának örömben kicsi kezükkel! Emberek, örvendező, ünneplő emberek, gondoljatok ma a szegényekre is!

Na, de nem ezért jöttem. Én most azért jöttem, hogy ennek

a két szegény apátlan árvának örömet hozzak. Az én birodalmam Álomország. Én az Álom tündére vagyok. Elviszem hát őket magammal és igyekezni fogok, hogy nekik is szerezzek karácsonyi örömet. (Kitárja két kezét a két alvó gyermek felett.) Boruljon hát szemükre édes álom!

Függöny.

2. kép.

(Álomországban. Aranyos trónszéken ül a tündérkirálynő, tőle balra és jobbra rendezés szerint, több tündér. Vörös fény. Még mielőtt a függöny felmegy, már hallatszik a tündérek éneke. Feltétlenül valamilyen karácsonyi éneket énekeljenek! A tündérek közül az egyik hárfát tart kezében, a másik valami más pengető szerszámot, esetleg hegedűt, lantot, stb. teljesen rendezés szerint. Énekszó közben erős kopogtatás hallatszik.)

Tündérkirálynő: (a kopogásra) Ki az vajjon?

Tündérek: (ijedten abbahagyják az éneket és mind a trónszék köré csoportosul.)

Tündérkirálynő: Nézd meg fiam, Jóság tündére, ki az, aki ilyenkor jön?

Jóság tündére: Én úgy félek! (Lassan, félve, az ajtó felé megy)

Tündérkirálynő: Ne félj, kis szolgám! Rossz ember ide el nem juthat, a jó emberektől pedig nem kell félned.

(Jóság tündére kinyitja az ajtót, mindannyian kíváncsian néznek arra.)

Álom tündére: (Amint az ajtó kinyílik, gyorsan bejön). Én vagyok itt! (mind csodálkozva néznek rá.)

Tündérkirálynő: Honnan jössz te most ide? Álom tündére? Nem szoktál te ilyenkor még haza jönni! Hiszen éjszaka van még!

Álom tündére: Nem ok nélkül jöttem és nem egyedül vagyok! Ma este, amint lent jártam a földön, az emberek között, véletlenül egy nagyon szegény családnál jártam. Hárman voltak a jó emberek. Az anya és két gyermeke. Atyjuk már régen elhalt. Nagyon, nagyon szegények. Odalent most mindenki örül, hiszen karácsony este van, de ezeknek nem volt örömük. Ott ültek szegényes, hideg, kicsi szobában és mesélgettek egymásnak addig, míg el nem aludtak. Gondoltam, szerzek nekik is örömet. Elhoztam ide a két kis árvát, hogy amit ébren nem tudtak elérni, ériék el álmukban. A kisfiú fűtyülő vonatot kívánt, a kisleány meg hajás babát. És úgy szerettek volna egy karácsonyfát, cukorral, arany díóval. De nem hozhatott nekik a kis Jézuska semmit. Bocssáss meg merészségemért, tündérkirálynő, én úgy gondoltam, itt mi majd megadjuk nekik ma éjszaka azt, amit kívánnak.

Tündérkirálynő: Nosza hamar, tündéreim, készítsük el hát nekik a karácsonyi ajándékokat.

Tündérek: (gyorsan szétugranak, kettő kis asztalkát hoz,

másik kettő karácsonyfát tesz rá, meggyújtják a gyertyákat. Összevissza beszélnek.) Mit is kívánt a kis lányka? Hajas babát? Hol is van hát? (Egyik tündér nagy babát hoz és a karácsonyfa alá teszi) Hát a kis fiucska? Fütyülő vonatot? (hozzák a vonatot, azt is a fa alá rakják).

Tündérkirálynő: No, megvagyunk. Gyertek hát vissza a helyetekre. (Tündérek mind visszamennek helyükre, az Álom tündére is közéjük áll. Az ajtón félénken kopogtatnak.)

Tündérkirálynő: Gyertek be gyermekeim!

Jóska: (Lassan, félve belép. Juliskát kezénél fogja). Jó estét kívánok. Vajjon hol vagyok én most? Kik vagytok ti?

Juliska: (pityeregve) Én ugy félek!

Tündérkirálynő: Ne féljeteK kicsi gyermekeim. Jó helyen jártok. Mi a tündérek vagyunk és elhoztunk benneteket ide, hogy teljesedjen kívánságotok. Hogy néktek is hozzon, amiért olyan jók voltatok, a Jézuska karácsonyfát, alvó babát, fütyülő vonatot. Nézzétek csak, ott állnak a ti ajándékaitok, amit néktek hozott a Jézuska! (Két tündér előrejön, meg fogja a gyermekek kezét és odavezeti őket a fához.)

Jóska: (Amint meglátja a karácsonyfát, megáll, néz, majd közelebb megy, meg akarja fogni a vonatot, de aztán mintha meggondolta volna magát, visszahuzza a kezét, egy-két lépést hátrál és szomoruan, gondolkodva megáll.)

Juliska: (Örömmel fut az asztalkához, felveszi a babát). Jóska, Jóska, nézd csak, igazi, alvó baba! (Megy Jóska felé, de amint meglátja bátyjának szomorú arcát, ijedten visszamegy az asztalkához, leteszi a babát és ő is odaáll Jóska mellé).

Tündérkirálynő: No mi az, kis gyerekek? Miért nem veszitek el az ajándékokat? Nem tetszik talán? Nem örültök a hajas babának, fütyülő vonatnak?

Juliska: (Szepegve). Hol van édesanyám? Miért nincs itt édesanyám?

Tündérkirálynő: Édesanyátok nincsen itt, ő otthon maradt.

Juliska: Akkor én is hazamegyek! Édesanyám egyedül van, fél és biztosan fázik. Elmegyek haza. Nekem nem kell hajas baba, nem kell a karácsonyfa. Mi szegények vagyunk, nekünk nem hozhat a Jézuska karácsonyfát. EngedjeteK haza, édesanyám fázik!

Jóság tündére: (Odamegy a két gyermekhez). Hát te, Jóska, te miért nem veszed el a fütyülő vonatot? Nézd csak, szakasztott olyan, mint a kántorék Jancsijáé! (Felveszi a vonatot, viszi Jóska-hoz, kínálja néki, de az nem fogadja el).

Jóság tündére: Nem kell? Nem tetszik? Mondd csak, kis fiam, nem tetszik a vonat? Vagy valami más kívánságod van?

Tündérkirálynő: Igen, gyermekeim! Mondjátok meg! Mondd hát kis lányom, mi a kívánságod?

Juliska: Haza szeretnék menni az én édes, jó anyámhoz. (Kis szünet). Meg aztán, ha még valamit kérhetek, adjatok jó

tündérek az én édesanyámnak egy meleg kendőt. Szegényke sokszor úgy fázik és nincs néki kendője.

Jóság tündére: (Kiszalad és meleg kendőt hoz be). Jó lesz-e ez, kis lányom?

Juliska: (Örömmel tapsol, ugrál). Jó lesz, nagyon jó lesz! Jaj de szép, új meleg kendő! Hogy fog örülni édesanyám!

Jóság tündére: Jól van, kis lányom. Majd becsomagolom és az én kis szolgálaimmal elküldöm anyácskádnak. (Becsomagolja a kendőt).

Tündérkirálynő: Hát néked, fiam, mi a kívánságod?

Jóska: (Bátran odaáll a királynő elé). Nekem is van egy kívánságom. Azt kérem tőletek, jó tündérek, gyógyítsátok meg a szép asszonyt és adjátok vissza, ami az övé volt.

Tündérkirálynő: Milyen szép asszonyról beszélsz, kis fiam?

Jóska: Édesanyám mesélt róla. Ugy hívják, hogy Hungária. Ugy hívják, hogy Magyarország. Nemrég még ő volt a legszebb asszony az egész világon, süvegelte mindenki. Aranyos palotában lakott, aranyos ruhában járt, gazdag volt mérhetetlenül. De megirigyelték szépségét, gazdagságát a rossz emberek. Ellenség tört a szép asszonyra és elvették mindenét, elrabolták minden gazdagságát. A buzatermő földjét, a Bácskát és Bánátot a rácok tépték el. Erdeit, kincseit a csehek kapták koncul és büszkeségét, szabadságának őreit, szép Erdélyországot a mócok, az oláhok rabolták el. És otthagyták a szép asszonyt kifosztva, összetörve, koldusbotra juttatva. Azóta nincsen öröme a magyarnak. Azóta sir minden magyar és vele zokog a Kárpátok erdeje, a buzatermő róna, Erdélyország bérce. (Királynőhöz fordult). Add vissza a mi szép hazánkat. Add vissza a buzatermő rónát, a Felföld hármashalmát, az erdélyi havasokat. A mienk volt az ezer éven át, nem lehet ezentul sem másé. Add vissza a magyaroknak az örömet. Tündérkirálynő! Én visszaadom a füttyülő vonatot, nem kell a katiácsonyfa, de nagyon kérlek, gyógyítsd meg a szép asszonyt!

Tündérkirálynő: Ez hát a te kívánságod? Nos hát legyen a te akaratod szerint. Majd én népemmel, Tündérország minden tündérével imádkozni fogok a jó Istenhez, hogy teljesítse ezt a kívánságodat. Sohasem tagadta még meg az én kérésemet, hiszem, hogy ezt is teljesíteni fogja. Ha haza mégy, mondd meg mindenkinek, hogy a Tündérkirálynő azt üzenté a magyaroknak, ő közbejár majd a jó Istennél, hogy a kis Jézuska ajándéku adja vissza nekik szép hazájukat, szép Magyarországot.

Jóska: Megköszönöm szépen. (Feláll).

Álom tündére: (A két gyerekhez lép). No de gyerekek, későre jár, haza kell mennetek.

(Jóska Juliskát kézen fogja és lassan elballag. Álom tündére utánuk megy).

Tündérkirálynő: Mi pedig folytassuk, tündéreim! Énekeljünk dalt Isten dicsőségére.

(Tündérek ismét úgy, mint a kép elején, szerszámaikat fogva, énekelnek. Függöny lemegy, de az ének folytatódik).

3. kép.

(Helyzet ugyanaz, mint az első kép végén. A tündérek éneke hallatszik még, de most már nem a tündérek, hanem a 3 fiu énekel. Az ajtón kopogás hallatszik).

Anya: (Feljedd álmából). Jaj, mintha kopogtattak volna. De elaludtam! (Ismét kopogtatás). Tényleg jól hallottam. Jön valaki. Vajjon ki lehet ilyenkor? (Juliskát vigyázva, hogy fel ne ébredjen, leteszi a székre és ajtót nyit. A három fiu belép, tovább énekel, az ének végéig).

Fiuk: Adjon Isten, jó estét!

Anya: Jó estét fiacskáim! Kik vagytok és mit kerestek itt, ilyen későn?

1. fiu: Eljöttünk kegyelmedhez, néném, mert ma szent karácsony este van. Eljöttünk énekelni Isten dicsőségére, aki ismét elküldötte az ő egyszülött Fiát, Jézus Krisztust hozzánk, bűnös emberekhez.

2. fiu: Meg aztán elhoztuk ezt a szerény ajándékot is, fogadja jó szívvél, asszony-néném. (Átadja azt a csomagot, melyet a Jóság tündére készített).

Anya: Ajándékot hoztatok nékem, jó gyerekek? Hát aztán ki küldött benneteket?

3. fiu: A . . . . .i iskola tanulói (vagy: a . . . . .i ifjúsági vöröskereszt egyesület tagjai) vagyunk. A Jóság tündérének vagyunk szolgái és elmegyünk ma minden szegény házba és elvisszük a mi szerény ajándékainkat.

Anya: Áldjon meg benneteket és áldja meg munkátokat a jó Isten!

Fiuk: Jó éjszakát kívánunk! (Elmennek).

Anya: (Összekulcsolja kezét). Köszönöm néked, jó Istenem, hogy a jóságot és szeretetet még nem ölted ki az emberek szívéből. (Gyerekeihez megy). Juliska, Jóska, ébredjetek már!

(Juliska, Jóska felébrednek, szemüket dörzsölik, majd Juliska észreveszi a csomagot, amit a fiuk hoztak. Nagy örömmel felkiált).

Juliska: Jóska, Jóska, nézd csak, a tündérek csomagja! Nézd, itt van a meleg kendő! (Odafut és bontogatni kezdi a csomagot).

Jóska: (Csodálkozva). Az ám! Ki hozta ezt a csomagot, édesanyóm?

Anya: Három gyermek volt itt. Azt mondták, hogy ők a Jóság tündérének szolgái és ők hozták ezt a csomagot.

Jóska: Hát igaz volna? Akkor talán az is igaz, amit nékem ígérték?

Anya: Mit beszélsz fiam?

Jóska: Azt hittem, hogy álmodtam. Tündérországbán jártam Juliskával együtt, aztán a tündérek meg akartak ajándékozni füttyülő vonattal, Juliskát meg hajas babával, de mi nem fogadtuk el.

Anya: Ilyen szépet álmodtál, fiam?

Jóska: De biz nem volt az álom! Mert a tündérek, amikor mi nem fogadtuk el az ajándékot, azt mondták, hogy kívánhatunk valamit.

Juliska: Igen és én akkor azt kívántam, hogy édesanyámnak adjanak jó meleg kendőt. (Kibontja a csomagot). Aztán lássa, édesanyám, itt van a kendő. Maga a jóság tündére csomagolta be és azt mondta, hogy majd a szolgálival elküldi.

Anya: Mit beszélsz, kis lányom?

Juliska: Igen, igen, úgy volt, ugy-e Jóska?

Jóska: Ugy volt. No hát ha nem volt álom, akkor az én kívánságomat is teljesítik majd.

Anya: Mit kívántál te, kis fiam?

Jóska: Azt kívántam, édesanyám, hogy a tündérek adják vissza a magyarok hazáját. Gyógyítsák meg a szép asszonyt és adják vissza néki azt, ami az övé volt. Meg is ígérte a tündérkirálynő, hogy majd imádkozik a jó Istenhez és a kis Jézuska majd ezt hozza nekünk ajándékol.

Anya: Ha megígérte a tündérkirálynő, bizonyára meg is teszi. (Nézi a kendőt). Milyen szép, meleg kendő! No de gyerekek, feküdjünk le, későre jár.

Juliska: Igen, feküdjünk le. Hátha megint el tudok menni tündérországba! Megköszönném szépen a jóságos Tündérkirálynőnek, hogy teljesítette kérésemet, elküldte édes, jó anyácskámnak a jó meleg kendőt.

Jóska: Én meg megkérem, hogy ne feledkezzen meg az ígéretéről!

Anya: Imádkozzunk hát, kis gyermekeim, ahogy szoktunk. (Juliska, Jóska letérdelnek, összeteszik kezüket, anyjuk mögöttük áll és imádkozik). Édes, jó Istenem! Hálátelt szívvél borulunk le előtted, ma, szent karácsony estéjén. Hálát adunk Néked, hogy megsegítettél, hogy ismét elküldted hozzánk, bűnös emberekhez a Te egyszülött Fiadat. Hálát adok Néked, édes, jó Istenem, hogy meghallgattad az én kicsi lányom kívánságát és nekünk is adtál boldog karácsonyt. Áldd meg azokat, akiknek jó szívük van a szegényhez és nekünk örömet szerezteél. Kérlek, jó Istenem, légy velünk ezentul is! Kérlek én jó Istenem, hallgasd meg az én fiam kívánságát is. Add, add Uram, hogy beteljesedjék annyi sok ember legszebb álma! Uram, én Istenem, add vissza minékünk régi boldogságunk, régi gazdagságunk, régi becsületünk! Add Uram, add vissza szegény magyarok hazáját!

Mindannyian: Amen.

Függöny.

Szerkesztői üzenetek

Kérjük igen t. előfizetőinket, hogy címváltozás esetén az új címmel a régi címet is közölni sziveskedjenek.

ELŐFIZETŐINKHEZ! Tisztelettel kérjük mindazon Előfizetőinket, akiknek előfizetése lejárt, sziveskedjenek azt felhívás nélkül befizetni, hogy ezután is megmaradhassunk azon az úton, amelyen megindultunk: a magyar tanító munkájának önzetlen támogatásáért való munkásságunkban.

A Gyakorlati Pedagógia
minden évben 10-szer jelenik meg

MEGJELENT

az Időszerű Népművelési Előadás-sorozat, amely minden népművelőnek nélkülözhetetlen.

Ára 4 pengő 80 fillér.

Gyakorlati Pedagógia
előfizetési ára egy évre
6.- pengő.

Az előfizetési díjat kizárólag a kiadóhivatal címére, Szeged, Kálvária-utca 5. szám alá kérjük küldeni.

A Magyar-medence földrajza

(Tájegységekben)

című mű, amely egyedülálló a szakirodalomban, mivel nemcsak az egész Magyarország részletes és tájegységenként való ismertetését adja, hanem mert az egyes tájegységek leírásánál sorra veszi azok domborzati-, időjárási- (éghajlati), vízrajzi-, növény-, állat- és ásványvilágának, gazdasági életének (őstermelés, ipar, kereskedelem, forgalom, közlekedés), települési- (építkezési, néprajzi) viszonyait, lakosságát és közgazdasági jellegzetességeit is felöleli. Hasznos példákat ad az ismeretek alkalmazására s az egész feldolgozást a legujabb földrajz-tanítási módszeres eljárásában — térképvázatok, rajzok, a legegyszerűbb grafikus ábrázolások, a tanulók öntevékenységeinek felhasználása, homokasztal stb. — mutatjuk be.

Ez a mű több mint vezérkönyv, mert nem köti meg a tanító kezét, hanem a példák és felhasználható alkalmazások egész sorát mutatja be, amelyből mindenki azt választhatja, amit egyéniségének, a tanulók értelmi fokának és a környezetnek legmegfelelőbbnek talál.

Ára előfizelőinknek 3.— pengő (portó 20 fillér), bolti ára 6.— pengő.

Minden előfizetőnk

az alant felsorolt könyveket mélyen leszállított árban kapja:

BESZÉD- ÉS ÉRTELEMGYAKORLATI MINTATANÍTÁSOK

tekintettel az értelmi és akaratú nevelésre (60 mintatanítás) 300 oldal

EGÉSZSÉGTANI MINTATANÍTÁSOK (50 mintatanítás)

MAGYAR MEDENCE

NÉPMŰVELŐDÉSI ELŐADÁSSOROZAT I., II., III. (170 előadásra.) 536 oldal. A három kötet csak

ELŐSZÖR IGAZSÁG, AZUTÁN BÉKE, 340 oldal

MAGYARSÁG TÖRTÉNETE I. rész: Ósidőktől a mohácsi vészig

MAGYARSÁG TÖRTÉNETE II. rész: Mohácsi véstől napjainkig. (A két kötet 800 oldal, térképekkel és grafikonokkal)

Hárombeosztású elemi Iskolai Értesítő
100 darabonként 12.— pengő.
100 darabon aluli rendelésnél a portót felszámítjuk.